

Tweemaandelijks tijdschrift over alternatieve communicatie en Esperanto

HORIZONTAAL

34ste jaargang 2003/6 (204)
november - december

HORIZONTAAL

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 33ste jaargang.

Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd.

Redactie en administratie:

Vlaamse Esperantobond v.z.w.
Frankrijklei 140
2000 Antwerpen
tel.: 03 234 34 00
fax: 03 233 54 33
E-post: horizontaal@fel.esperanto.be,
Webstek: http://www.esperanto.be/fel/nl.

Abonnementen: 20,00 EUR

Rekeningen:

t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen: KBC 402-5510531-55
of Fortis 001-2376527-06;
t.n.v. Libroservo Esperanto Nederland, Haarlem: postgiro rek.: 111 278

Redactie:

Lode Van de Velde, Dafydd ap Fergus,

Medewerkers:

Paul Peeraerts, Roland Rotsaert, Jean Pierre VandenDaele, Emiel Van Damme, Chris Declerck e.a.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Advertentietarieven: (alle prijzen zijn in euro)

	1-malig	3-malig*	6-malig*
formaat 1/1:	250	625	1000
formaat 1/2:	150	375	600
formaat 1/3:	110	275	440
formaat 1/4:	80	200	320
formaat 1/6:	55	140	220
formaat 1/12:	30	75	120

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie
van een door u drukklaar geleverd exemplaar.

Op deze tarieven geldt het bijkomend BTW-tarief van 21 %.

Kleurtoeslag bedraagt 125 euro per kleur en per inlassing.

Talen zijn voor de meeste Esperanto-sprekers een stokpaardje. Velen hebben Esperanto geleerd door hun interesse voor talen, anderen hebben dan weer dankzij Esperanto op een makkelijkere manier andere talen geleerd.

Door haar overzichtelijke grammatica, geeft het Esperanto meer duidelijkheid op het vlak van grammatica in het algemeen. Dankzij een eenvoudig systeem van uitgangen kunnen we bijvoorbeeld op een logische wijze tot 16 werkwoordstijden komen. Dit helpt ontzettend veel bij het studeren van andere talen, waar de voor ons soms vreemde werkwoordsvormen vaak door de vele uitzonderingen nog eens extra bemoeilijkt worden. Zelf heb ik bij de studie van het Spaans ondervonden hoe handig het was om bij de verschillende tijden van het werkwoord de Esperanto-vorm er bij te schrijven. Een uitstekende referentie!

Nu, verder over talen, vind je in dit nummer een uitgebreid overzicht van de meeste Indo-europese talen, een beschouwing over het taalgebruik in Europa, enzovoort.

Maar in de eerste plaats kan je een artikel lezen over hulp aan Afrika, want Esperanto is meer dan alleen maar een taal: ze gaat gepaard met een vreedzame, menslievende idee en beweging, met een cultuur van solidariteit en steun.

Een Chinees spreekwoord zegt: "een taal opent een venster". In het geval van het Esperanto kan je gerust zeggen, dat het een deur naar de wereld opent.

Lode

INHOUD

Water voor Afrikaans schooltje dankzij Esperanto

In de Beninse school 'Jules Verstraeten' kon een waterbron gebouwd worden, dankzij de steun en solidariteit van esperanto-sprekers. (Verslag: Jean Codjo)

Dankzij Europese esperanto-sprekers, voornamelijk uit België, Frankrijk, Denemarken en Duitsland, kon in oktober 1999 in het verre Beninse dorpje Codji de esperanto-school 'Jules Verstraeten' opgericht worden. Van dan af evolueerde het hele project en het basisidee, ondanks allerhande moeilijkheden die uiteraard onvermijdelijk zijn in de Derde Wereld.

eerste deel van de moderne school, gesubsidiëerd door Henning en Sabine Hauge

Inmiddels zijn vier jaren verstreken en de leerlingen die bij de oprichting van het schooltje begonnen zijn, zullen vanaf oktober 2004 in het vijfde leerjaar starten, nog steeds met dezelfde toewijding en hetzelfde enthousiasme voor Esperanto. De toen opgerichte school bestaat nu uit drie klassen. Daarom rees vorig jaar de nood aan een vierde klaslokaal opdat de school jaar na jaar de zesde klas zou kunnen bereiken, zoals aangewezen door het onderwijssysteem van Benin. Dit was eigenlijk één van mijn voornaamste redenen om afgelopen zomer weer naar Benin te gaan. Spijtig genoeg volstaat de som, die het voorbije jaar ingezameld werd, niet om het ontbrekende gedeelte aan te bouwen. Hierbij komt nog een andere, ernstigere moeilijkheid: een ziek en hongerig kind kan niet veel leren, zelfs niet in de mooiste school. Veel kinderen in het schooltje zijn ziek geweest door gebrek aan degelijk en drinkbaar water. Omdat dit probleem bij voorrang diende opgelost te worden, hebben we met een groot deel van het ingezamelde geld een waterput gegraven binnen in het schooltje. Hieruit kunnen de kinderen relatief zuiverder water drinken en het maakt bovendien de besproeiing van enkele beplatingen mogelijk, wat voornamelijk tijdens het droge seizoen, wanneer water schaarser wordt, nodig is. Juist dan zijn groenten en enkele fruitsoorten vaak zeer duur, en kunnen ze door verkoop op de plaatselijke markt wat geld opbrengen.

Dus het werk afgelopen zomer bestond uit het volgende: het graven van de put, een gedeelte grond klaarmaken voor verbouwing, het optrekken van het vijfde klaslokaal uit plaatselijk materiaal,... enzovoort; dit alles zou zeker niet mogelijk geweest zijn zonder de toewijding en goede wil van de kinderen.

Jean Codjo graaft zelf mee.

Zij zijn zich wel bewust van het belang van onderwijs en verwachten geen hulp van de ouders, die spijtig genoeg nog niet helemaal inzien dat onderwijs een eerste prioriteit zou moeten zijn. Langs deze weg wil ik hen feliciteren.

Naar verdienste hebben zij geschenken uit Canada ontvangen. Ook door andere esperanto-sprekers zoals Agnes Geelen (België), T-shirts en schrijfgerief), Sandrine Menei van een basisschool in Frankrijk en Jules Verstraeten (België),...enz. werden geschenken gegeven voor de prijsuitreiking. Het verder opbouwen van het ontbrekende deel van de school uit duurzamer materiaal werd vooralsnog uitgesteld.

Enkele sterke kinderen werken mee.

Met de nieuwe waterput werd ook gedacht om de kinderen de beginselen van veeteelt en landbouw bij te brengen, niet alleen als winstgevende activiteit, maar ook als een pedagogische poging hen aan te leren in eigen onderhoud te voorzien met de middelen die in eigen omgeving voorhanden zijn. Het landbouwproject is al gestart, maar met het houden van vee moet nog gewacht worden op een degelijke schuur.

Zand wordt uit de put gehaald.

De waterput is bijna voltooid.

De kinderen zelf gebruiken vooral plaatselijk materiaal voor de uitvoering van het project. Zo geven we hen geen vis, maar we leren hen te vissen.

De kinderen hebben de afgelopen zomer genoeg gespeeld, want ik heb voor hen voldoende ballen en nieuwe spelen meegebracht, zoals korfbal, badminton, enzovoort.

Korfbal: dé ontdekking van de afgelopen zomer.

Toch moet ik hier vermelden dat de waterbron geheel gefinancieerd werd door Sabine en Henning Hauge, twee Deens-Duitse paren die in noord-Duitsland wonen. De kosten voor het onderwijs en correspondentie met andere basisscholen in de hele wereld werd tijdens het afgelopen schooljaar gefinancieerd door de Stiftung-Wereld(Martin Schaeffer, die ook de beweging in Benin subsidieert, dit jaar met 130000fcfa), Agnes Geelen, Jules Verstraeten

(België), Robert Dion en Jacques Mornet (Frankrijk), Allison Broadbent-Codjo (Canada), enzovoort. De "agado Espero" van UEA heeft ook een bijdrage geleverd. De lijst is tamelijk lang; vele anderen hebben spellen en boeken opgestuurd. De kinderen in het hele dorp Codji danken iedereen en hopen in de toekomst nog op hen te mogen rekenen.

Voor een goede werking van het gehele project heb ik er tijdens mijn bezoek van geprofiteerd om een degelijk statuut en regels op te stellen voor een goede administratie van de school. Want we hopen met de landbouw en de veeteelt winst te maken en dan zijn regels om het geld te beheren noodzakelijk. Een Comité van leerlingen, met de hulp van de esperanto-leerkracht (Houenavo Pierre) en de directeur, staat in voor de financiën. We hopen nu dat een groot deel van de problemen van de school Jules Verstraeten te Codji door de natuur zullen opgelost worden.

Onze Esperanto-beweging is de meeste dank verschuldigd aan Houenavo Pierre, die al het mogelijke doet opdat het onderwijs van het Esperanto ook efficiënt zou zijn in de school. Hij staat ook in voor de inwijding van de leerlingen in de landbouw en de veeteelt. Tenslotte wens ik ook in naam van de leerlingen ons medeleven te betuigen aan mevrouw Sabine Hauge, die onlangs haar echtgenoot Henning Hauge verloor. Met hem viel een grote boom weg uit het bos; ik weet niet of we zonder deze reuzeboom nog wel over een bos kunnen spreken. Een droevige periode niet enkel voor de school te Codji, maar ook voor de Esperanto-beweging.

Trots over de eigen waterput.

Voor meer informatie of voor hulp, gelieve direct met de stichter Jean Codjo in Canada contact op te nemen: jean_codjo@yahoo.com. Zijn rekening bij UEA is jeco-h, of in België via Agnes Geelen (agnes@esperanto.be). UEA aanvaardt schenkingen via de rekening "Konto Espero, branĉo: lernejoj por Evoluo". Eventueel mogen spellen, didactisch materiaal of andere zaken waar de kinderen baat bij kunnen hebben, rechtstreeks gestuurd worden naar het volgende adres:

EPP JV-Kodji
c/o Esperanto-Afrik ONG
BP 383 Lokossa-Mono
Benin

Groepsfoto tijdens de prijsuitreiking.

Ĉiam antaŭen, ne nur por ESPERANTO sed precipe per ESPERANTO!

Jean Codjo

Bij de Vlaamse Esperantobond zijn mooie briefkaarten (in kleur) te verkrijgen met als afbeelding het oorpronkelijk schoolgebouwtje in Codji. De opbrengst van de verkoop gaat uiteraard naar Afrika.

Verklaring ter gelegenheid van de dag van de talen, 26 september 2003

Tot op heden werd er in het Europese eenwordingsproces in alle politieke overeenkomsten en verklaringen groot belang gehecht aan alle talen en alle culturen van Europa.

Helaas gaapt er een grote kloof tussen de officiële verklaringen en de praktijk. De officiële veeltaligheid is slechts schijn want de werkelijkheid toont aan dat de Europese instellingen systematisch meestal slechts één taal bevoordelen: het Engels. Soms zijn het er twee: Engels en Frans. Deze praktische ontkenning van de rechten van bijna alle Europese burgers wegens de miskenning van de gelijkwaardigheid van alle talen en van alle sprekers van die talen, vergroot de afstand tussen de burger en de Europese instellingen en maakt duidelijk dat deze mensenrechten louter tot opsmuk van al hun verklaringen dienen.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens verbiedt in artikel 2-a duidelijk discriminatie op grond van taal. Wij roepen het Europees Hof voor de Rechten van de Mens op om de discriminatoire praktijken te onderzoeken van de Europese instellingen, die zowel Britten als Grieken in het Engels te woord staan, die een perfecte kennis van het Engels eisen van Portugezen en Italianen om voor een baan in Brussel in aanmerking te komen, die alle Europese burgers via grotendeels Engelstalige webpagina's informeren, enz.

Ook de onderwijsinstanties van elk land afzonderlijk voeren een politiek die erop gericht is om, bewust of onbewust, Europa ééntalig te maken. Wij stellen vandaag vast dat, ondanks alle intentieverklaringen die de burger aansporen om meerdere Europese talen te studeren, in de scholen van ons werelddeel het Engels voor allen verplicht is. Hieraan is geen publiek debat voorafgegaan en de burgers hebben geen gelegenheid gekregen zich hierover uit te spreken. Het is op de koop toe praktisch onmogelijk geworden een andere Europese taal te kiezen. En dan spreken we nog niet van die landen in Europa, waar geen enkele buitenlandse taal onderwezen wordt.

Taal is een machtsfactor. Misschien beseft de gewone burger dat niet meteen, maar hij begint zich nu toch te realiseren dat het koloniseringsproces volop aan de gang is. Het is echter nog niet te laat. In het gevecht om de

macht kan geen enkele taal zich zelfstandig redden. Alle oplossingen die de theoretische mogelijkheid inhouden om een of twee andere talen te gebruiken, zijn eenvoudigweg bedrog want slechts een dekmantel voor het feitelijk gebruik van het Engels.

Geen enkele EU-burger hoeft zich verplicht te voelen om deel te nemen aan de opbouw van een Europa zonder effectieve taalgelijkheid. Integendeel, het zou ooit noodzakelijk kunnen worden, de Unie te verlaten om de eigen identiteit te behouden. Europa moet culturele en talige verscheidenheid garanderen, want dat is een van de pijlers van zijn identiteit.

Er bestaat volgens ons wel degelijk een manier om de burgers de mogelijkheid te bieden met elkaar te communiceren, met behoud van de gelijkwaardigheid van alle talen, culturen en burgers: de internationale taal Esperanto. Deze taal wordt echter door de Europese instellingen systematisch genegeerd. Men weigert zelfs op beperkte schaal te experimenteren uit angst dat het experiment succesvol zou kunnen zijn. Vele Europese burgers die de internationale taal Esperanto spreken, kunnen dit immers getuigen.

BIJGEVOLG VERZOEKEN WIJ:

- het Europees Parlement om van 26 september een echte dag van de talen te maken, van alle Europese talen, grote en kleine, en even geen acht te slaan op de machtswaan van de nieuwe staatselites.
- de Europese instellingen om hun discriminatoire praktijken te staken, alle Europese burgers en hun culturen te respecteren en op z'n minst in te stemmen met experimenten om de enige rechtvaardige oplossing te vinden, de internationale taal Esperanto.

Europese Esperanto-Unie
http://www.esperanto.net

Post la malferma tago en la Esperantocentro de FEL en Antverpeno, estas la vico de la Centra Oficejo de UEA malfermi siajn pordojn:

Estimataj gesinjoroj, karaj amikoj de Esperanto,

la Centra Oficejo de UEA anoncas sian Malferman Tagon. Sabato, la **29an de novembro 2003** vi povos en Roterdamo partopreni programon, aŭ simple nur renkonti malnovajn aŭ novajn esperantistojn.

Niaj specialaj gastoj estos la polo Tomasz Chmielik kaj la franco Philippe Chavignon, kaj en la Libroservo Ionel Onet salutos vin per minimume dek-procenta rabato!

Novaĵoj dum la jaro 2003 estas interalie la "*Konciza Etimologia Vortaro*" de Cherpillod, "*Henriko Kvina*" (de Ŝekspiro) tradukita de Tonkin, "*La Postdomo*" de Ertl kaj "*Esperanto sen mitoj*" de Sikosek. Cetere eblas aĉeti kompaktdiskon kun historiaj sondokumentoj el la UK 1977. Tomasz Chmielik tradukis ekzemple "*La lada tamburo*" de Grass, lia eldonejo **Libro-Mondo** apartenas al la plej aktivaj en la movado.

Dum la Malferma Tago ni aŭdos de li pri du pioniroj de UEA, nome: "*Edmond Privat - efektiviganto de utopioj*", kaj "*Pri la penso de Hector Hodler*". Philippe Chavignon parolos pri "*Mondvojaĝo tra Panjo-Naturo, lingvoj kaj gentoj*".

Nia programo daŭros de la 10a ĝis la 17a horo. Eniro, kafo kaj partopreno je la loterio estos senpagaj. La Centra Oficejo troviĝas je strato Nieuwe Binnenweg 176, vi povas atingi ĝin de la ĉefa stacidomo pere de tramo 4, direkto Marconiplein, haltejo: 's Gravendijkwal.

(el Gazetaraj Komunikoj de UEA n-ro 170)

oficistoj kaj volontuloj antaŭ la CO komence de 2003

Nadat Kronos zijn vader Oeranos van de troon had gestoten, sprak deze laatste een zware vervloeking uit "Eens zal ook één van jouw zonen je van de troon stoten." Daarom verslond Kronos zijn kinderen dadelijk na de geboorte. Rea verborg echter haar jongste zoon, Zeus, voor zijn vader. Toen Zeus tot man was opgegroeid, dwong hij Kronos de onsterfelijke kinderen die hij verslonden had, terug te geven.

Geregeld kom je de voorspelling tegen dat het Engels stilletjes aan andere talen opvreet... Tussen de regels kan je lezen dat het Engels uiteindelijk als enige taal zal overblijven. Zo stond in Focus KNACK (10 sept. 2003) dit kort berichtje "Volgens de Canadese journalist Mark Able dreigt 90 % van de bestaande talen te verdwijnen door het Engels. Engels is de megastore van de talen handig in het gebruik, groot, nauwelijks te ontwijken, oppervlakkig vriendelijk, en al zijn rivalen opslokkend in zijn tomeloze expansiedrang." Hij knoopt daar echter een pleidooi aan vast om iets omzichtiger om te springen met dit soort imperialisme. Het westen heeft door zijn invloed namelijk al heel veel onherstelbare (culturele) schade aangebracht.

Dat het met het Engels dan toch ook weer niet zo goed vlot, blijkt uit een advertentie van HSBC-bank. De bank wijst in TIME zijn klanten erop dat Mandarijn Chinees de officiële taal van Taiwan is, hoewel ook het Taiwanees er wijd verbreid is. De meeste jonge zakenmensen begrijpen ook wel Engels, stelt de reclametekst, maar het valt aan te raden om toch maar een tolk mee te brengen en visitekaartjes kan je maar beter in twee talen laten drukken.

Het Engels wordt dus niet overal voetstoots aangenomen. Deze vaststelling staat in schril contrast met beleidsmakers voor het onderwijs in Vlaanderen en Nederland. Zo werd onlangs gesuggereerd dat alle Vlaamse studenten minstens drie maanden in het buitenland zouden moeten gaan studeren. Deze verplichting zou in de plaats komen van het Erasmus-project dat slechts aan enkele studenten die kans geeft. In één adem werd alweer een pleidooi gehouden voor Engelstalige cursussen in de Vlaamse hogescholen en universiteiten, "omdat we van buitenlandse studenten nu eenmaal niet kunnen verwachten dat ze Nederlands zouden leren".

In die laatste stelling zit echter een ernstige denkfout. Uiteraard kunnen we dat wel verwachten, waarom ook niet? We verwachten het alleen niet. Eén van mijn nieuwe studenten in de avondschool, een Italiaanse, bekende dat zij tot nog toe geen Nederlands heeft geleerd, hoewel ze reeds meer dan twee jaar in België verblijft. Ze gaf wel toe dat het in Italië onmogelijk zou zijn om er twee jaar te leven zonder een woordje Italiaans te kennen. Maar in Vlaanderen en Nederland hoef je geen Nederlands te kennen, wij zijn immers fier dat wij vreemde talen beheersen.

Welke houding het beste is, fierheid om de eigen taal of fierheid om vreemde talenkennis, is onmogelijk uit te maken. Wellicht gaat het om een slingerbeweging... Als het Engels teveel invloed krijgt, zal ongetwijfeld ooit wel eens een tegenreactie ontstaan, een *reveil*, zoals in Wales, Ierland, Schotland, Bretagne, Catalonië, Friesland... Uiteindelijk blijft het oude, 19e-eeuwse adagio nog steeds van kracht "Een taal is gans het volk."

gvd

Eén van de redenen waarom wij Vlamingen zo snel met het Engels overweg kunnen (tot op zekere hoogte weliswaar – en dit wordt wel eens overschat), is dat het Engels en het Nederlands – zoals ook het Duits, tot de zelfde talengroep behoren, zelfs tot dezelfde onderverdeling: de West-germaanse talen. Minder bekend is dat bijvoorbeeld ook het Afghaans en het Koerdisch net als het Russisch en het Armeens tot de Indo-europese talen behoren.

Verwante talen

Naar schatting zijn er een zesduizend talen ter wereld, dit voor een 6 miljard mensen. Waarvan wij er als Belg een 3-tal van geleerd hebben op school. Sommige mensen spreken zelfs 4, 5 of meer talen, vaak dankzij de verwantschap tussen talen van een zelfde groep. Stel dat je Frans spreekt, dan is Italiaans niet zo moeilijk meer, in vergelijking tot het Zweeds. Maar als je Duits spreekt, dan zal Zweeds weer makkelijker te leren zijn dan het Italiaans. Dit komt omdat het Frans en het Italiaans tot één taalgroep behoren (de Romaanse talen); het Duits en het Zweeds tot een andere taalgroep (de Germaanse talen).

Vergelijk ter illustratie volgende zinnen:

- Da nobis hodie panem nostrum quotidianum. (Latijns)
- Donne-nous aujourd'hui notre pain quotidien. (Frans)
- Dacci oggi il nostre pane cotidiano. (Italiaans)
- Danos hoy nuestro pan cotidiano. (Spaans)
- O pão nosso de cada dia dia-nos hoje. (Portugees)
- Give us to-day our daily bread. (Engels)
- Gib uns heute unser tägliches Brot. (Duits)
- Geef ons heden ons dagelijks brood. (Nederlands)
- Giv os i dag vort daglige brĝd. (Deens)
- Giv oss i dag vĵrt dagliga bröd. (Zweeds)
- Gef oss i dag vort daglegt brauň. (IJslands)

Het is de Vergelijkende Taalwetenschap die o.a. de talen onderling bestudeert en deze op grond van gelijkenissen poogt in te delen in taalgroepen en taalfamilies. *Men noemt talen verwant, wanneer woordenschat, structuur en klank overeenkomsten tonen, die op een gemeenschappelijke grondtaal duiden.*

Meestal is deze 'grondtaal' in de loop der geschiedenis verdwenen, maar bijvoorbeeld in de groep van de Romaanse talen is deze het Latijn, wat tot op heden door velen gekend blijft, hoewel het geen dagelijkse omgangstaal meer is.

Een "Oertaal"

Men kan hierin zelfs verder gaan en op basis van – weliswaar iets minder uitgesproken – overeenkomsten tussen Germaanse en Romaanse talen maar ook het Grieks, Slavische talen en zelfs het Sanskriet, veronderstellen dat ook deze uit een gemeenschappelijke taal, een zogenaamde 'Oertaal' voorkomen. Deze talen vormen de Indo-europese familie.

Aanwijzingen hiervan zijn gelijkenissen tussen een tal van woorden in Germaanse, Romaanse en Slavische talen en zelfs het Sanskriet! Een voorbeeld is de vertaling van het woord 'vader': 'pater' in het Latijns, 'pateras' in het Grieks, 'piter' in het Saskriet, 'father' in het Engels, 'Vater' in het Duits. Vergelijk ook met de tabel bovenaan de volgende bladzijde.

Taalfamilies

Naast de Indo-europese familie, kunnen we nog een aantal andere families onderscheiden. Helaas zijn deze taalfamilies minder bestudeerd en ook moeilijker te bestuderen, vaak door gebrek aan geschiedkundig

Engels	brother	mother	mead	is	he bears
Grieks	phrater	meter	methu	esti	pherei
Latijn	frater	mater	?	est	fert
Oud-Slavisch	bratre	mat' (Russisch)	mid	yeste	beretu
Oud-Iers	brathir	?	mith	is	beri
Sanskriet	bhrater	mata	medhu	asti	bharati
(Nederlands)	broeder	moeder	mede (= honingdrank)	is	verdragen, uithouden

materiaal. De indeling van talen in families is vaak ook betwistbaar omdat verschillende talen vaak erg ver uit elkaar liggen en het moeilijk wordt om echt verwante woorden van toevallige gelijkenissen te onderscheiden. Het Japans bijvoorbeeld, wordt door de ene als geïsoleerd beschouwd, door de andere bij de Altaische gerekend en door weer andere bij de Austronesische talen.

Geïsoleerde talen

Tenslotte zijn er nog een aantal geïsoleerde talen, die tot geen enkele andere groep of familie behoren, zoals bijvoorbeeld het Baskisch in Europa. Hiervoor zijn verschillende verklaringen mogelijk:

- de taal is geheel op zichzelf ontstaan in een geïsoleerde bevolkingsstam;
- er heeft een overgangstaal bestaan, die ondertussen uitgestorven is;
- de taal is overgebleven uit de periode van bijvoorbeeld vóór het ontstaan van de Indo-europese talen;
- de taal is ooit kunstmatig gemaakt opdat de vijand ze niet zou begrijpen; ofwel door het systematisch verdraaien van een bestaande taal (zoals bijvoorbeeld het Verlan uit het Frans gemaakt werd); ofwel door het verzinnen van geheel nieuwe woorden (zoals het sciencefiction Klingon, wat minder waarschijnlijk lijkt, doch niet geheel ondenkbaar)

Indeling van de Indo-europese talenfamilie

Eén van de verschillen binnenin de Indo-europese talengroep heeft onderzoekers er vroeger toe aangezet deze talen in twee groepen te verdelen: namelijk de Kentumtalen en de Bantumtalen. Deze namen zijn afgeleid van het woord voor 'honderd', dat in het Avestisch '*salem*' heette en in het Latijn '*centum*'. Tegenwoordig wordt deze opsplitsing niet meer gemaakt, omdat het slechts één van de vele verschillen tussen de Indo-europese talen betreft; moest men een ander verschilpunt in beschouwing nemen, zou ook de indeling er anders uitzien.

Op de volgende bladzijden vind je een mogelijke indeling van de Indo-europese talen, gevolgd door een overzichtje van de cijfers van 1 tot 10 in de vermelde talen (in Latijnse transcriptie). Kleinere, vaak minderheidstalen werden niet vermeld om nog overzichtelijk te kunnen blijven.

De getallen tussen haakjes zijn een schatting van het aantal sprekers van die taal (in miljoenen sprekers uitgedrukt). Talen gemerkt met een sterretje* zijn zogenaamde dode talen. Woorden gemerkt met een sterretje* zijn gereconstrueerde, vermoedelijke vormen.

Hopelijk geeft het overzicht een beeld van de verwantschap van de talen onderling, de gelijkenissen, resp. verschillen en de evolutie van de talen naar de verschillende windstreken.

Lode

2003-6

Deze aflevering brengt een nieuwigheid. Totnogtoe werd uitgegaan van een thema en werd het desbetreffende taalmateriaal onder de loep genomen. Ditmaal heb ik als uitgangspunt een woord gekozen en de interessantste contexten ervan onderzocht.

Korpopartoj en kunteksto (1)

LA NAZO(La ciferoj referencas al la tradukoj fine de la dekstra kolumno).

Por kio servas nazo?

| Por flari[1], percepti[2] odorojn. Laŭ mezepoka kredo: por (sub)porti[3] la okulvitrojn.

Kio estas 'flarado'?

| Unu el la kvin sensoj[4].

N.B. *ik ruik iets* → mi flaras ion
iets ruikt (riekt) → io odoras

Dat kon ik toch niet ruiken!

| Tion mi ne(eble) povis diveni[5]!

Kiel odoras putraĵo[6], ekz. putra[7] fiŝo?

| Ĝi odoraĉas[8], stinkas; ĝi odoras kadavron (!), je kadavro, kadavre.

(Demando de gramatikulo):

Kion vi preferas: putrontan[9] fiŝon, putrantan[10] fiŝon aŭ putrintan[11] fiŝon (*putritan fiŝon)?

| Mi preferas freŝan al la aliaj! Eventuale: putrontan!
| Atentu: '~~putrita~~' ne eblas! (*iets kan niet 'gerot' worden door iets, dus géén lijdende vorm).*
N.B. preferi al / ol?
Oni preferas ion al io alia., iun al iu alia.
Oni preferas (kompren)i ol ne (kompren)i.

Bonŝance ekzistas pli simpla formo:

| putra fiŝo.

Zamenhof rimis pri putrado: De semo[10a] putra...
venas frukto ne nutra.
| Eĉ por pomo putranta...
troviĝas amanto.

Kelkfoje iu asertas[12], ke li 'antaŭflaris[13] malfeliĉon': kion signifas tio kaj kiel eblas?

| 'Antaŭflari' estas 'anticipe[14] senti, suspekti'[15].
| Antaŭvidi malfeliĉan sekvon danke al la observado de eĉ preskaŭ nepercepteblaj[16] detaloj.

Aliaj du uzoj de la nazo rilatas al tabako (fumo; snufo[17]):

| a) fumante cigaredon, eligi[18] la fumon tra la naz(truoj)[19]
| b) snufi tabakon (enspiri[20] pinĉaĵon[17], pinĉpre-
non da tabako en la nazon).
Narkotikul(in)oj[21] snufas narkotaĵojn, drogojn

Kio ofte estas la efiko de malvarmumo sur la nazon?

| La nazo likas[22], kataras, gutas[23].
| Oni ekhavas nazinflamon, muknazon[24] riniton, nazkataron, nazgutadon.
| Oni iĝas muknazulo, nazmukulo, nazkatarulo, nazlikulo aŭ nazfluulo[z25](!). Oni ofte ternas[26].

Ne ekzistas terno sen nazo[z] = ?

| Ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo[z].
| Ne ekzistas fumo sen fajro[z 27].
| Kie fumo leviĝas, tie fajro troviĝas[z].

Kio povas kaŭzi ternon?

| Io ĝena en la naztruoj, ekz. polveroj[28] kiuj tiklas[29] la naztruojn.

La nazo likas. Kelkaj aliaj objektoj, kiuj povas liki estas...?

| Fenditaj[30], krevintaj[30] aŭ truitaj vazo, kuirpoto, benzinujo, sitelo[31], kruĉo[32], kaldrono[32] tralasas akvon. Ili likas.
| Oni devas ŝtopi la fendon aŭ la truon.

Pro tio la saĝeco konsilas: Ne batalu pot' el tero...

| kontraŭ kaldrono el fero.

Ne konfuzu: leki / liki![33]

Alia efiko de nazkataro rilata al la parolo?

| Oni parolas tra la nazo, oni nazparolas[z], oni parolas kun ŝtopita nazo.

Ĉu ne estas kontraŭdiro inter ĉi-lastaj du esprimoj?

| La nazkavo[34] kaj la buŝkavo devas esti liberaj por paroli normale.

Kiel oni malŝtopu la nazon?

| Oni purigas al si la nazon[35] per naztuko, oni uzas antisepsan sprajon[36], oni sprajas aŭ oni engutas[37] kuracilon.

Kvar kutimaj uzoj de la naztuko?

| a) Purigi al si la nazon (mungi[35]), b) forviŝi larmojn[37], c) saluti forirantojn (oni svingsalutas[38] i.a. per la naztuko),
| ĉ) fari nodon[39] per ĝi por rememorigi ion.

Ekzercoj *a) Reesperantigu la subajn vortojn.*
b) Testu vin! Provu rediri la supran tekston kaŝante la partojn markitajn per vertikala linio.

1 ruiken 2 waarnemen, gewaar worden 3 ondersteunen 4 zintuigen 5 raden 6 een rot ding 7 rot 8 rieken, ruiken naar 9 die gaat verrotten 10 aan het rotten zijnde 10a zaad 11 rot geworden 12 beweren 13 een voorgevoel hebben van 14 bij voorbaat, vooruit 15 vermoeden, verdenken 16 nauwelijks merkbaar 17 een snufje 18 'doen uitkomen' 19 neusgaten 20 inademen 21 drugverslaafden 22 lekken 23 druipen 24 druipneus (muko: slijm) 25 druipneus (persoon) 26 niezen 27 Waar rook is, is vuur 28 stofjes 29 kietelen 30 gespleten, gebarsten 31 emmer 31 kruik 32 ketel 33 leki *likken*, liki *lekken* !! 34 neusholte 35 snuiten 36 verstuiving, spray 37 tranen 38 wuiven 39 knoop

Onidire[40], viroj atendante en sia aŭto meze de trafikŝtopo aŭ antau ruĝa trafiklumo, rilatas strange al sia nazo.

Onidire ili ŝatus (aŭ kutimus) fingrumi[41] al si la nazon aŭ la nazlobon (naz-alon).

<u>Pinĉi</u>[42] al iu la nazon, pinĉi iun je la nazo: per kio? kiel? kial? kiam?

Per du fingroj: oni premas la nazon inter la polekso (dikfingro) kaj la montra fingro; oni pinĉas pli-malpli dolorige[43], pli-malpli serioze aŭ ŝerce, petole[44].

Kial? Ekz. kiam iu estas tro scivola[45]?

Kiam oni pinĉas al si mem la nazon?

Ĉe malbona odoro aŭ por eviti[46] terni.

Kiel vi reagas, kiam iu pinĉas al vi la lumbojn[47]?

Ĉu vi ekridegas[48]? eksaltas[49]? ekkriegas? tordiĝas[50]? frapas? piedbatas[51]?

En kiuj cirkonstancoj oni vidas nur ĝis la <u>pinto</u> de sia nazo?

En tre malhela nokto; en densa nebulo[52].

Pri kiaj homoj oni diras, ke, eĉ ĉe hela taglumo, ili vidas nur ĝis la pinto de sia nazo[z 53]?

Pri tiaj, kiaj ne kapablas antaŭvidi ion ajn.

Konsilo al iu, kiu alkroĉiĝas[54] al ideo aŭ revo kaj ne vidas la realon.

Rigardu la faktojn, kiuj sin trovas <u>antaŭ</u> via nazo[z]!

'Antaŭ la nazo' estas parto de alia zamenhofa esprimo. Kiu ĝi estas kaj kion ĝi signifas?

Krevis la vazo antaŭ la nazo[z]. Anonco pri fiasko okazinta en ĉeesto de la koncernato.

Pri kiaj homoj oni diras, ke ili havas <u>delikatan</u> flaradon, fajnan flarsenson[55]?

Pri tiaj, kiaj kapablas distingi subtilajn odorojn, aromojn. Ekz. parfumistoj, kuiristoj, floristoj.

Homoj, kiuj ne havas tian delikatan flarsenson, povas tamen kelkfoje 'havi <u>bonan</u> nazon'. Kion tio signifas?

Ke ili havas klarvidecon[56] kaj kapablas suspekti aferojn ĝuste.

Oni povas fidi la nazon de tiaj homoj!

Origino de tiuj esprimoj?

Tiuj esprimoj estas inspiritaj de la bona nazo, kiun devas havi rabobestoj[57].

Kiam oni diras, ke iu foriris kun <u>longa</u> nazo?

Kiam ŝi/li spertis mistrafon, elreviĝon[58].

Ĉu tiaokaze tiu persono tenas la nazon <u>supren</u> aŭ malsupren?

Ĝenerale malsupren, ĉar ŝi/li ne tre fieras pri la okazintaĵo.

Pri kia homo oni diras, ke li/ŝi 'tenas la nazon supren'[59]?

Pri iu, kiu estas arogante fiera.

Origino de tiu esprimo?

Homoj, kiuj ordonas, komandas, kutimas teni la nazon supren por pli facile supervidi.

En kiuj cirkonstancoj vi <u>kuntiras</u>[60] la nazon?

Pro malplaĉo. Tio ŝajnigas, ke io odoraĉas.

Kp ankaŭ Middelkoop: zijn neus voor iets optrekken: tordi[61] la nazon pro io.

Fari ion <u>sub</u> la nazo de iu alia.

Fari nesciate de li sed en[z] lia ĉeesto.

<u>Montri</u> sian nazon

(familiare) aperi. Ekz. Ĉiuj promesis helpi, sed neniu montris sian nazon.

Kion plie sugestas tiu esprimo?

Ili tre zorge sin tenis kaŝitaj.

Krom montri sian nazon oni povas ankaŭ <u>ŝovi</u>[62] ĝin!?

Ŝovi sian nazon en ion. Ne ŝovu vian nazon en fremdan vazon[z]. Ne enmiksu vin.

Ĉu vi ŝatas, ke oni <u>kondukas</u> vin je (ĉe) la nazo[63]?

Certe ne! Kial ne?

Vi ne estas bruto[64]. Vi volas mem decidi kien vi iras, kion vi faras!

N.B. Oni kondukas iun PER la mano, kiam oni uzas sian propran manon por tion fari tenante la alian ekzemple aŭ je ties mano, aŭ je lia ŝultro aŭ je lia brako ktp. Do, oni kondukas iun ĈE aŭ JE la mano, kiam oni tenas lian manon per sia propra mano aŭ per ia ajn ilo.

PER:	tenanta korpoparto (ilo)
ĈE, JE:	tenata korpoparto (loko)

Kion signifas la nederlanda esprimo 'iemand bij de neus nemen'?

= misleiden, foppen, Middelkoop: ŝerctrompi!

LA MANO

Kiun rolon ludas la mano ĉe <u>salutoj</u>?

Oni <u>etendas</u>[65] la manon al iu por...

<u>preni</u> al li la manon.

por <u>mansaluti</u>, tio estas:

saluti per svingo de la mano.

Oni premas[66] al iu la manon, pro...

ĝentileco[67] aŭ afableco[68].

Ekzercoj.

40 naar men zegt 41 in (aan) zijn neus (neusvleugel) peuteren 42 knijpen 43 pijnlijk 44 ondeugend, schalks 45 nieuwsgierig 46 vermijden 47 lendenen 48 schaterlachen 49 opspringen 50 zich kronkelen 51 schoppen 52 dichte mist 53 niet verder zien/kijken dan zijn neus lang is. 54 zich vastklampen 55 een fijne neus hebben, goed kunnen ruiken of opmerken 56 doorzicht 57 roofdieren 58 kp. een lange neus krijgen (berispt worden), hier: zijn neus stoten (een teleurstelling oplopen) 59 met zijn neus in de wind lopen 60 samentrekken 61 wringen in zijn neus peuteren (neusvleugel) 62 schuiven zijn neus ergens in steken bemoei je niet met andermans zaken 63 = ± iem. bij de neus leiden (= misleiden) 64 stuk vee kp. bij de neus nemen 65 uitsteken 66 drukken 67 beleefdheid 68 vriendelijkheid

FORTIS BANK

Solid partners, flexible solutions

Ethisch sparen en beleggen

Het **begrip ethisch beleggen** is helemaal niet nieuw aangezien het reeds in 1920 in de Verenigde Staten is ontstaan. Het oorspronkelijke principe was eenvoudig en berustte enkel op uitsluitingscriteria : sommige ondernemingen werden uit de beleggingskeuze geschrapt op grond van hun productieactiviteiten (tabak, alcohol, spel- of wapenindustrie…). Vanaf de jaren '90 verschenen naast deze uitsluitingscriteria positieve selectiecriteria: na onderlinge vergelijking blijven alleen die ondernemingen over die een echte betrokkenheid tegenover de maatschappij vertonen, en zowel sociaal-, milieu- als financieel verantwoordelijk zijn. Deze positieve ontwikkeling in de ethische beleggingswereld, die vroeger als een boycotinstrument werd bestempeld, wil op een constructieve manier in dialoog treden met de bedrijfswereld.

In landen als de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, de voorlopers op dit vlak, is de **markt van de ethische beleggingen** in volle expansie en zelfs goed op weg om een aparte beleggingsmarkt te worden. In Nederland gaat deze prille markt een mooie toekomst tegemoet, onder impuls van de niet onaanzienlijke financiële voordelen die eraan vastzitten. In België doet deze markt het ook goed, maar blijft het ethisch beleggen al bij al nog een marginale activiteit.

Met de lancering van **AlterVision** in 1998 was Fortis Bank er als één van de eersten bij om haar cliënten een ethisch en solidair beleggingsfonds aan te bieden. Vandaag biedt zij naast AlterVision en **Krekelsparen** een tweede ethisch fonds aan : **Fortis L Fund Equity Socially Responsible Europe.**

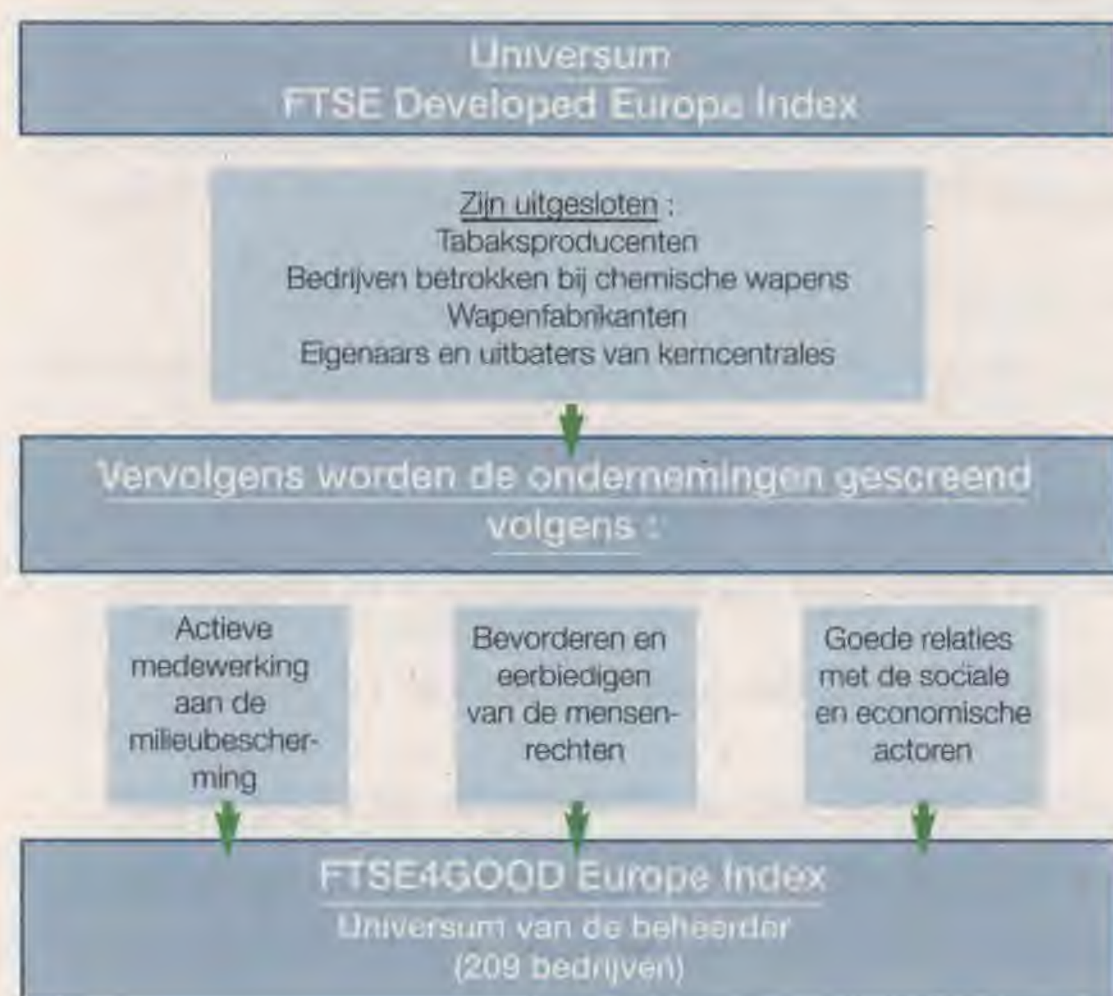
Krekelsparen : een goede start !

Net als bij elke andere spaarrekening geeft de Krekelspaarrekening recht op de gebruikelijke interest vermeerderd met de getrouwheids - en/of aangroeipremie. Maar op één punt verschilt ze wel. En wat voor één ! Voor elke krekelspaarrekening kent Fortis Bank een jaarlijkse vergoeding toe aan twee partnerorganisaties : het "Réseau Financement Alternatif", een pluralistische vereniging die zich voorstelt als de promotor van de ethiek en de solidariteit in de benadering van geld teneinde bij te dragen tot een meer rechtvaardige en meer menselijke maatschappij... Of "Netwerk Vlaanderen", een pluralistische beweging die "een andere benadering van geld" voorstaat en wil bewijzen dat geld zó gebruikt kan worden dat het de mens en het milieu ten goede komt.
U kan ook zelf beslissen om (een deel van) uw interest af te staan ten voordele van een project dat het best aansluit bij uw verzuchtingen. Fortis Bank verbindt zich er ten slotte toe om het in het kader van Krekelsparen ingezamelde geld op een sociaal verantwoorde manier te beleggen.

Fortis L Fund Equity Socially Responsible Europe : een ethische belegging

Economische activiteit kan schadelijke effecten hebben voor het milieu en voor de maatschappij in het algemeen. Steeds meer bedrijven zijn zich daar van bewust en ontwikkelen een "sociaal verantwoord" beheer, met het oog op duurzame ontwikkeling, d.w.z. een ontwikkeling die voldoet aan de behoeften van de huidige generaties zonder die van de toekomstige generaties te hypothekeren. Dit beleid is goed voor hun imago en … voor de koers van hun aandelen.

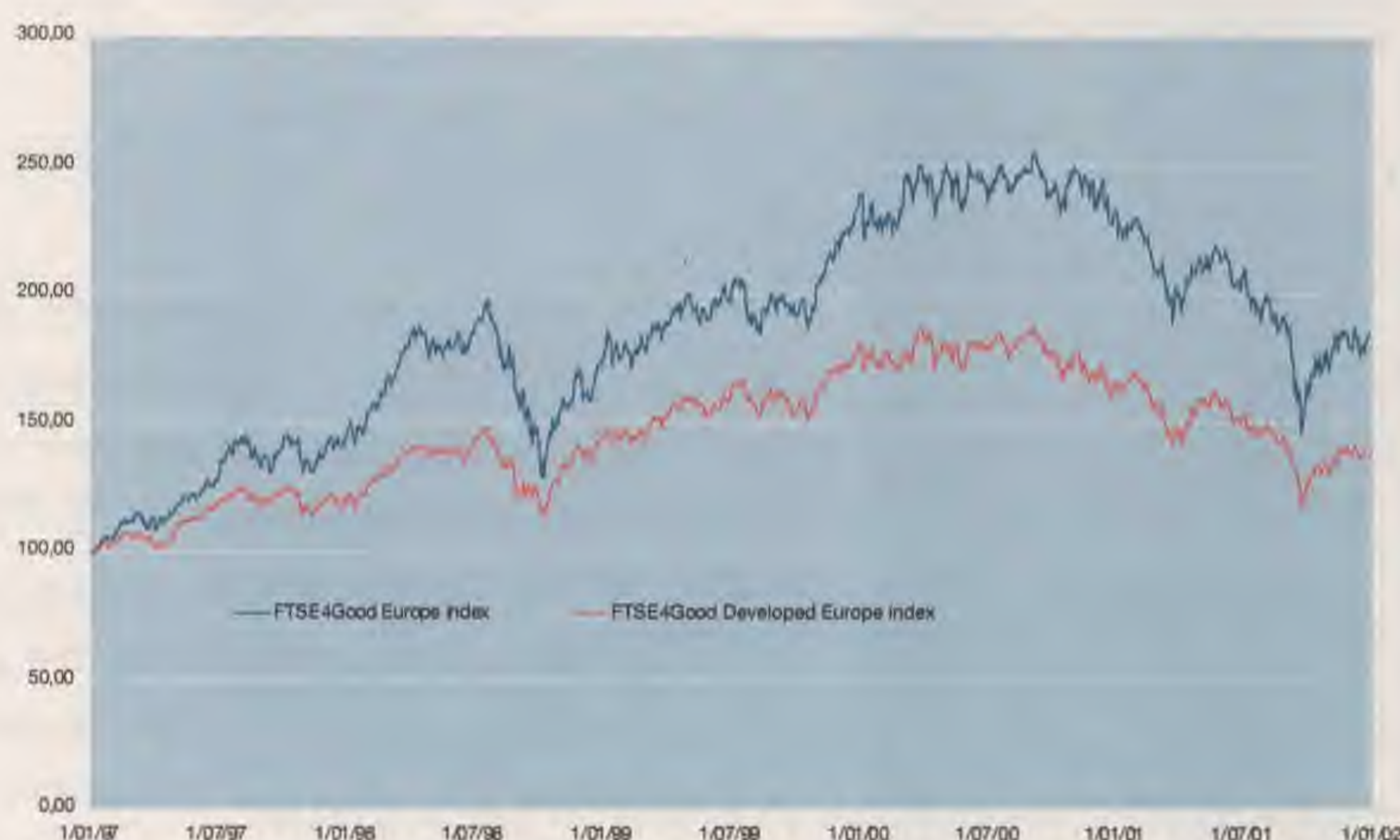
Fortis L Fund Equity Socially Responsible Europe biedt u de mogelijkheid om alleen te beleggen in aandelen van Europese ondernemingen die zich positief onderscheiden door de aandacht die zij schenken aan de kwaliteit van het milieu, de naleving van de mensenrechten en de sociale relaties.

Om er zeker van te zijn dat alleen economisch correcte bedrijven worden opgenomen, heeft Fortis Investment Management (FIM) met zorg een betrouwbare referentie-index uitgekozen : de **FTSE4GOOD Europe**, een telg van de prestigieuze familie van de "Footsie-indexen" (Financial Times Stock Exchange). Om er in opgenomen te worden, moeten de ondernemingen voldoen aan een hele reeks selectiecriteria, die door FTSE4GOOD worden opgemaakt en onder meer door UNICEF worden geëvalueerd. De selectieprocedure wordt toevertrouwd aan Ethical Investment Research Service (EIRIS), een onafhankelijk onderzoeksbedrijf.
Alleen ondernemingen die aan alle criteria voldoen, worden in de FTSE4GOOD Europe-index opgenomen. De fondsbeheerder kiest vervolgens de bedrijven die in de portefeuille zullen terechtkomen op basis van hun financiële perspectieven. De selectiecriteria zijn zo opgebouwd dat de ondernemingen die eraan voldoen vaak beter gewapend zijn tegen strengere normen bijvoorbeeld op gebied van het milieu. Het gebeurt immers geregeld dat zij vooruitlopen op maatregelen die later zullen worden ingevoerd, wat uiteraard hun toekomstige rentabiliteit aanzienlijk beïnvloedt.

Sociale verantwoordelijkheid en rentabiliteit combineren

Een steeds terugkerende vraag in het kader van ethische beleggingen is of dit soort beleggingen wel rendabel is. De laatste jaren werden tal van universitaire onderzoeken in dit verband gevoerd, waaruit bleek dat de ethische beleggingsportefeuilles dezelfde kenmerken vertonen inzake risico/rendement als de klassieke beleggingsportefeuilles.
Als we een simulatie maken van de ontwikkeling van de FTSE4GOOD Europe-index op vijf jaar merken we zelfs een overprestatie vergeleken bij de klassieke FTSE Developed Europe-index.

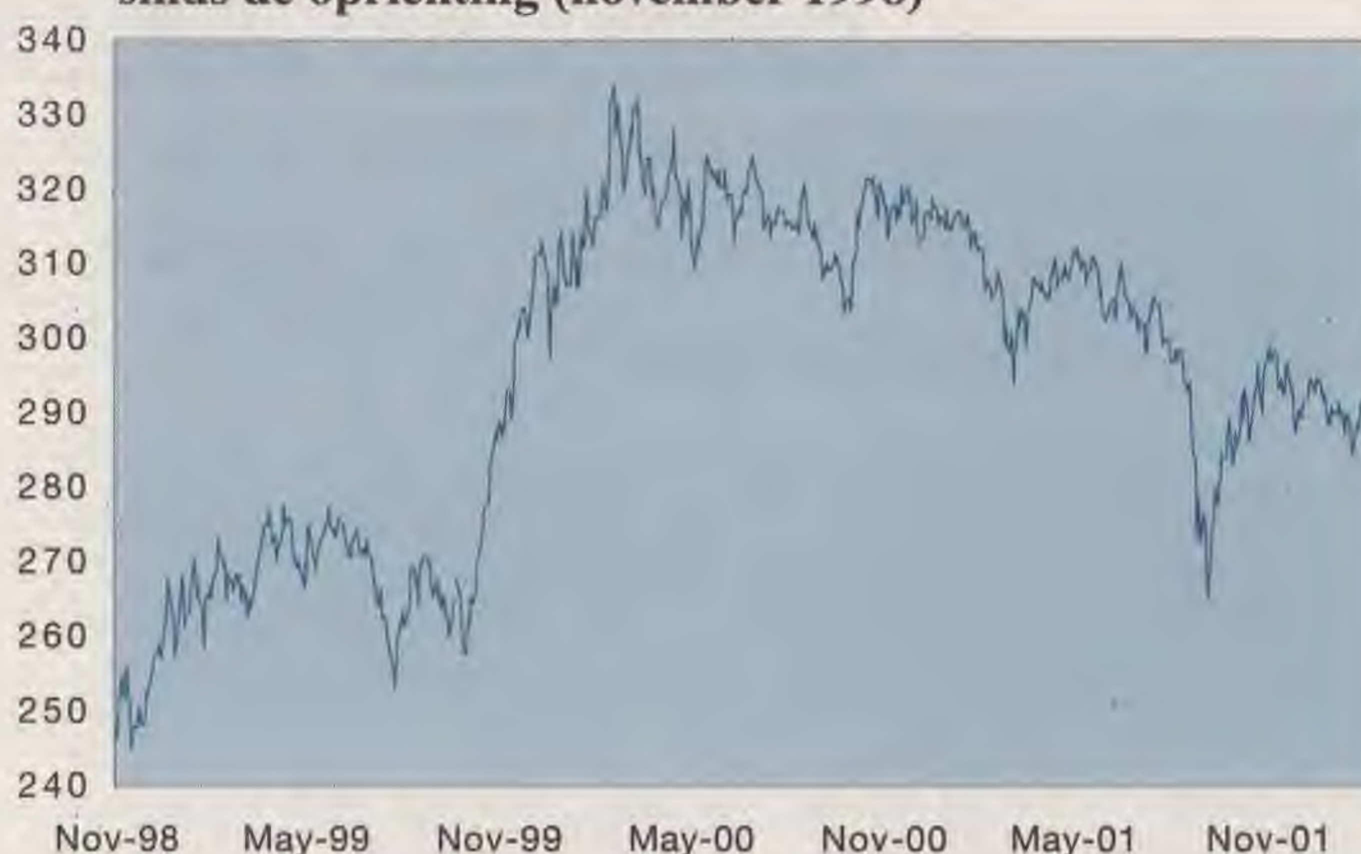
Fortis L Fund Equity Socially Responsible Europe is een fonds dat voor 100 % belegt in Europese aandelen en dat bijgevolg onderworpen is aan het risico van de ondernemingen en, in mindere mate, aan het wisselrisico. De aankoop van het fonds moet dus worden gezien in een langetermijnoptiek (beleggingshorizon minimum 5 jaar) en in het kader van de diversificatie van een volledige portefeuille.

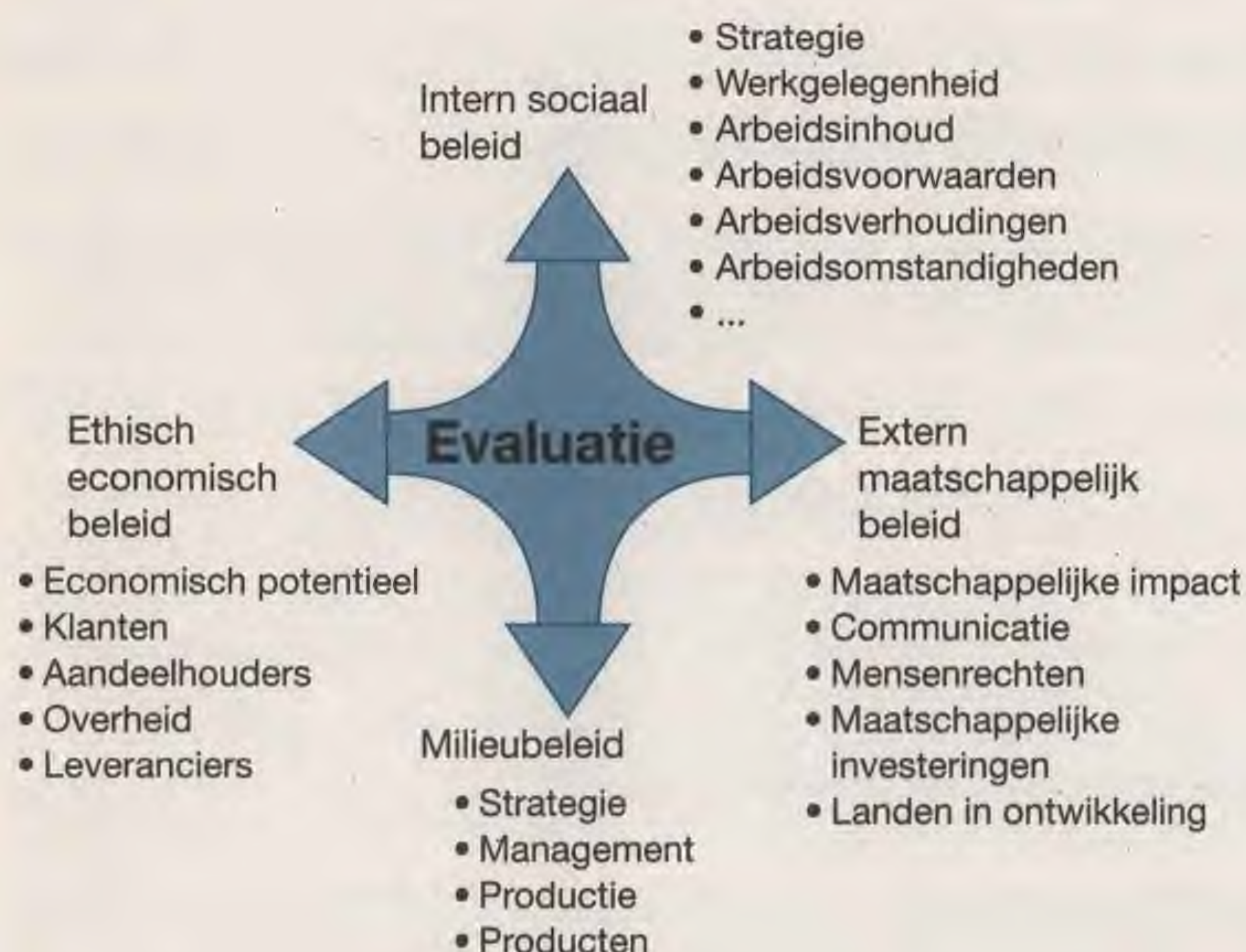
AlterVision Balance Europe : een ethische en solidaire belegging

AlterVision Balance Europe is een bevek naar Belgisch recht opgericht in 1998. Het is een gemengd fonds waarvan de referentieportefeuille is samengesteld uit 50% Europese aandelen en 50% obligaties die luiden in Europese munten. De beheerder hanteert een actieve beleggingspolitiek zodat hij een bepaalde activaklasse kan oververtegenwoordigen op grond van de ontwikkeling van de financiële markten.

Uiteraard hangt de snelle ontwikkeling van de ethische beleggingen nauw samen met de geloofwaardigheid van de ondernemingen die als "sociaal verantwoord" zijn erkend. In het geval van AlterVision wordt dit universum bepaald door Ethibel, een onafhankelijk controleorgaan waarvan de competentie en de selectiviteit internationaal erkend is. Ethibel evalueert de ondernemingen op basis van een hele reeks indicatoren die wijzen op ethisch ondernemen en bekijkt hun sociaal beleid, zowel intern als extern, op basis van verschillende criteria. Deze analyse wordt om de 3 jaar herzien (indien nodig zelfs sneller). Enkel de ondernemingen die de beste scores behalen, worden in het register van Ethibel opgenomen.
De beheerder kiest uit deze lijst van ondernemingen de beleggingen die de beste rentabiliteitsperspectieven bieden.

Prestatie van AlterVision Balance Europe sinds de oprichting (november 1998)

En ook nog solidair !

Naast de zekerheid dat alleen in sociaal verantwoorde ondernemingen wordt belegd, biedt AlterVision ook nog het aspect van de solidariteit : **60 % van de instapkosten in het fonds worden doorgestort aan drie partnerverenigingen :**

- **Réseau Financement Alternatif** maakt het publiek bewust van sociaal verantwoorde beleggingen en solidair sparen. Het ontwikkelt nieuwe vormen van financiering ten gunste van de verenigingsector om projecten te realiseren in diverse domeinen zoals sociale economie, milieu, mensenrechten, onderwijs,...
- **Netwerk Vlaanderen** is een pluralistische beweging die "Anders Omgaan met Geld" voorstaat en wil bewijzen dat geld zó kan gebruikt worden dat het de mens en het milieu ten goede komt. Netwerk Vlaanderen steunt meer dan 500 verenigingen die zich inzetten voor meer solidariteit, duurzame ontwikkeling, democratische waarden en vrede.
- **Alterfin** steunt via kredietfaciliteiten kleinschalige initiatieven van de lokale bevolking in de Derde Wereld zodat ze zelf uit de armoede kunnen treden.

Ieder kwartaal neemt Fortis Bank persoonlijk contact op met alle nieuwe aandeelhouders van het fonds om hen te vragen aan welke vereniging ze de 60 % instaprechten mogen doorstorten. Als de cliënt niet antwoordt, gebeurt de toekenning volgens de taal van het inschrijvingsborderel.

Onze ethische fondsen in een notendop

	FORTIS L FUND Equity Socially Responsible Europe	AlterVision Balance Europe
Rechtsvorm	Compartiment van de sicav naar Luxemburgs recht FORTIS L FUND. Opvolger van FORTIS L FUND Equity Euro Job, als gevolg van de wijziging van de beheerpolitiek van deze laatste.	Compartiment van de bevek AlterVision.
Beleggingstype	Ethisch fonds dat zijn tegoeden belegt in aandelen van Europese ondernemingen die zich positief onderscheiden op het vlak van de aandacht die zij besteden aan de kwaliteit van het milieu, eerbiediging van de mensenrechten en sociale relaties.	Ethisch en solidair fonds dat zijn tegoeden belegt in aandelen en obligaties van Europese ondernemingen en instellingen die door Ethibel positief worden bevonden op grond van o.a. milieubeleid, arbeidsvoorwaarden, participatie van vrouwen en kansarmen,....
Verdeling van de activa	100 % aandelen	50 % aandelen/ 50 % obligaties.
Aandelen	Kapitalisatie (SRW 967753-81) en uitkering (SRW 967754-82).	Kapitalisatie (SRW 169414-52) en uitkering (SRW 169413-51).
Munt	EUR.	EUR.
Inventariswaarde	Berekend iedere werkdag en bekendgemaakt in de voornaamste financiële kranten.	
Instapkosten	2,50 %.	2,5 % waarvan 1,5 % ten gunste van Réseau Financement Alternatif, van vzw Netwerk Vlaanderen en Alterfin.
Uitstapkosten	geen	geen
Beheerscommissie	1,25 %.	1,25 %.
Taks op beursverrichtingen (TOB)	Bij instap : - kapitalisatieaandelen : 1 % (met een maximum van 375 EUR) ; - uitkeringsaandelen : 0,14 % (met een maximum van 250 EUR). Bij uitstap : - kapitalisatieaandelen: 0,50 % (met een maximum van 375 EUR) ; - uitkeringsaandelen: nihil.	
Fiscale aspecten	Volgens de thans geldende fiscale wetgeving in België, - op het dividend van de uitkeringsaandelen is in België 15 % roerende voorheffing verschuldigd ; - meerwaarden van de kapitalisatie- en uitkeringsaandelen zijn niet belastbaar.	
Materiële levering van de effecten	- Taks op de materiële levering : 0,20 %. - Kosten materiële levering : 10 EUR (+ 21 % BTW).	**Materiële levering niet mogelijk.**
Bewaring op Effectenrekening	Gratis	Gratis
Financiële dienstverlening	Fortis Bank	Fortis Bank

Hoe intekenen ?

Om een Krekelspaarrekening te openen of in te tekenen op één van onze ethische fondsen kan u terecht bij alle kantoren van Fortis Bank. U vindt er tevens de uitgifteprospectus en de periodieke rapporten.

Wenst u toelichtingen over onze ethische fondsen of over andere beleggingsproducten, bel dan de **Cliëntendienst op het gratis nummer 0800/16789.**

IN 0420/03.2002 - Verantwoordelijke uitgever : D. Heyndericx - Warandeberg 3 - 1000 Brussel

Warandeberg 3
1000 Brussel
België
BTW BE 403.199.702
HR Brussel 76034

FORTIS BANK

Solid partners, flexible solutions

(bezorgen in je plaatselijk Fortiskantoor)

Zie Eureka-nota A 5491

KREKELSPAREN: AANVRAAG

NAAM: .... **VOORNAAM:** ....

STRAAT: .... **NR:** .... **BUS:** ....

POSTNUMMER: .... **PLAATS:** ....

GEBOORTEDATUM: .../.../.... **GEBOORTEPLAATS:** ....

Wenst aan Krekelsparen te doen op rekeningnummer (in te vullen door de kantoorbediende):........................

❑ **zonder intrestafstand**

❑ **met intrestafstand van 25% 50% 100%** ***(onderlijn het percentage van je voorkeur)***

en wenst hiermee steun te verlenen aan de volgende organisatie

❑ **Netwerk Vlaanderen**

Project : Vlaamse Esperantobond vzw Projectnummer: 80/0030

Handtekening cliënt of wettelijke vertegenwoordiger: Datum: ..../ ... /....

Bericht omtrent de verwerking van persoonsgegevens, meegedeeld in toepassing van de wet betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Zonder afbreuk aan de bepalingen vervat in de algemene voorwaarden, stemt u toe, door dit formulier te onderschrijven, dat Forfis Bank NV, Warandeberg 3 B-1000 Brussel, hierna genoemd "de Bank", uw persoonsgegevens verwerkt, deze doorgeeft voor verwerking en deze meedeelt aan verbonden vennootschappen of aan vennootschappen behorend tot de groep waarvan zij deel uitmaakt met het oog op het beheer van de precontractuele e contractuele relaties, het voorkomen van misbruiken en fraude, de strijd tegen het witwassen van geld, de opmaak van statistieken en testen, de commerciële prospectie (direct marketing) inzake bank-, financiële of verzekeringsproducten, of inzake andere producten die door de Bank of door de vennootschappen behorend tot de groep waarvan de Bank deel uitmaakt, worden gepromoot. U heeft het recht om zich kosteloos te verzetten tegen de verwerking van uw gegevens die gebeurt voor commerciële prospectie en/of direct marketingdoeleinden; in dat opzicht vragen wij u of u van plan bent or gebruik te maken van dit recht op verzet en, in het bevestigende geval, dit te melden op dit formulier

Netwerk Vlaanderen vzw
Vooruitgangstraat 333 - bus 9
1030 Brussel

Open een Krekelspaarrekening en steun de Vlaamse Esperantobond vzw

Krekelsparen?

Krekelsparen is in de eerste plaats een vorm van ethisch sparen. De Fortis Bank heeft zich er immers toe verbonden om al het geld van krekelspaarrekeningen op een sociaal en ecologisch verantwoorde manier te beleggen. Het onafhankelijk controle orgaan Ethibel ziet er op toe dat dit daadwerkelijk gebeurt. Als Krekelspaarder weet je dat de bank je spaargeld belegt of investeert in bedrijven of instellingen die je principes delen.
Bovendien krijgt Netwerk Vlaanderen jaarlijks een **commissie** van Fortis Bank. Je kan ervoor kiezen om een deel van deze commissie [1] aan een organisatie zoals **Vlaamse Esperantobond** te bestemmen. Je spaart dan voor een organisatie van jouw voorkeur, zonder dat het je iets kost. Wil je een stapje verder gaan, dan kan je ervoor kiezen (een deel van) je interest af te staan aan de Vlaamse Esperantobond.
Los van dit alles is een Krekelspaarrekening een gewone spaarrekening met een **normaal rendement**.

Voorbeeld van een commissie:
Een krekelspaarrekening met 5.000 € gedurende 12 maanden geeft momenteel (januari 2003) een commissie van 12 € aan de Vlaamse Esperantobond en 8 € aan Netwerk Vlaanderen..

Praktisch

- Je vult het aanvraagformulier in
- Je gaat naar het Fortiskantoor in jouw buurt.
- Je opent een Krekelspaarrekening.
- Als je reeds een spaarrekening hebt bij Fortis, vraag je om je **spaargeld** van die rekening **via fusie zonder interestverlies over te zetten naar je Krekelspaarrekening.** Op die manier behoud je de voordelen van je oude spaarrekening (getrouwheidspremie, aangroeipremie,...). Je kan je oude rekening laten afsluiten.

Waarop nog wachten?

<u>Voor alle bijkomende informatie:</u> Netwerk Vlaanderen vzw, Vooruitgangstraat 333/9, 1030 Brussel. Tel 02/201 07 70 (vraag naar Frie De Greef) of via e-mail com@netwerk-vlaanderen.be of <u>www.netwerk-vlaanderen.be</u>

Informatief: Netwerk Vlaanderen promoot Krekelsparen en AlterVision Balance Europe (een ethisch, solidair beleggingsproduct). Het ethisch beleggingsfonds, Fortis L Fund Equity Socially Responsible Europe, wordt niet gepromoot door Netwerk Vlaanderen.

[1] Netwerk Vlaanderen ontvangt momenteel een commissie van 0,4% op de totale Krekelspaarinlage. 60% van die commissie stort Netwerk Vlaanderen door aan het voorkeurproject. 40% blijft bij Netwerk Vlaanderen. Hiermee wordt deels de administratieve afhandeling gefinancieerd en worden organisaties ondersteund met giften, advies,...

Oni salutas per amika, varma...
| manpremo.
Por vigle[69] saluti oni ...
| skuas[70] al iu la manon.
Kiam ni enŝovas la manojn en la poŝojn?
| Kiam ili estas malvarmaj, kiam ili frostas al ni.
Kiu kutimas enŝovi la manon en ies poŝon?
| Fripono[71], poŝoŝtelisto[71]
La higieno postulas, ke oni regule lavu al si la manojn, sed kion oni celas, kiam oni deklaras: "Rilate tion, mi lavas miajn manojn."
| Tio ne koncernas min, mi ne rigardas min respond(ec)a[72] Rilate tion, mi ne havas makulitajn[73] manojn".
Kiel kompreni jenan zamenhofaĵon: Mano manon lavas?[74]
| Personoj helpas sin reciproke, precipe se io interligas ilin.
Kaj jenan: Du manoj faras ĉion, sed unu nenion[z75].
| Danke al kunlaborado ĉio estas farebla.
En biblia esprimo male, unu mano ignoru la alian:
| Mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra[z]. (donu almozojn kiel eble malplej rimarkite [76]).
Oni lekas la manon, sed celas[77] la panon[z].
| Iuj flatas[78], lekas la manon kiel hundoj faras, ŝajne humile[79], por ekhavi ian profiton
Klarigu: Sperta mano ne restas sen pano[z].
| Sperta laboristo, aŭ pli ĝenerale, sperta persono ĉiam trovos laboron kaj do sian vivtenon[80]
Ankaŭ lerta mano estas ege utila. Vidu ekzemple ĵongl... aŭ presti... .
| ĵongliston aŭ prestidigitiston[81] ('digit' = fingro)
Kio estas 'prestidigiti'?
| PIV: = estigi[82] ĉe spektantoj iluziojn per la mov-lerteco de la manoj uzi ion.
Prestidigitistoj povas aperigi kaj malaperigi homon per ...
| turno de la mano[83]. Analoge: Per turno de la mano oni riparis mian biciklon.
Kiel prestidigitistoj sukcesas fari tion?
| Ili tre lerte manuzas, manumas[84] siajn ilojn.
| N.B. manumo =*manchet*
Post ripeta malsukceso oni senkuraĝiĝas: oni ...
| lasas fali la manojn.
Kia estas tiu, kiu facile lasas fali la manojn?
| malkuraĝa (= timema), nekuraĝa (= timida), senkuraĝa (= sen energio), ne persist(em)a[85].

Prepozicioj

La solvojn vi trovos en la supra teksto, ĉe aŭ iom post la citita numero.

| Putraĵo odoras ... (!) kadavron, ... kadavro, kadavre 8. Mi preferas freŝan ... la aliaj 11. Oni parolas ... la nazo 33. Oni parolas ... ŝtopita nazo 33. Oni purigas ... si la nazon ... naztuko 35. Oni svingsalutas i.a. ... la naztuko 38. Fari nodon ... la naztuko 39. Pinĉi ... iu la nazon, pinĉi iun ... la nazo 42. Eĉ ... hela taglumo 52. Alkroĉiĝi ... ideo aŭ revo 54. Io okazis ... ĉeesto de iu 54. Fieri ... io 58. Tordi la nazon ... io 61. Fari ion ... la nazo de iu alia 61. Fari nesciate ... li sed ... lia ĉeesto 61. Konduki iun ... la nazo 63. Malapergi ĉion ... turno de la mano 83.

Ekzercoj

69 levendig 70 schudden 71 gauwdief, zakkenroller, straatdief. 72 verantwoordelijk 73 vuil, bevlekt 74 Als de ene hand de andere wast worden ze beide schoon 75 veel handen maken licht werk. 76 Laat uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet (Matt. 6:3) = geef aalmoezen zo onopgemerkt mogelijk 77 mikken op 78 vleien 79 nederig 80 levensonderhoud 81 goochelaar 82 doen ontstaan 83 in een handomdraai 84 hanteren 85 niet volhardend

MEN SCHRIJFT ONS

In de vorige aflevering van deze rubriek had ik het over drie hervormingen die een lezer graag zou zien invoeren. Het ging over twee hervormingen die Zamenhof zelf in 1891? voorgesteld heeft: de afschaffing van de accusatief -n en van het meervoudskenmerk bij adjectieven. Verder overwoog hij ook de afschaffing van het wederkerende 'sia'. De eerste twee zou ook ik toejuichen maar vooraleer we ons op zulk glad ijs wagen, zouden we goed doordachte voorbereidingen moeten treffen. Daarom antwoordde ik verder:

Estus utile, eĉ nur el socioscienca kaj lingvoscienca vidpunktoj, organizi referendumon pri listo de reformproponoj. Kiu, tamen kapablus akcepti la ideon kaj organizi la aferon? Ni ne forgesu, ke Zamenhof mem diris: "El ĉiuj reformoj 9/10 estas absolute senbezonaj aŭ rekte malutilaj" (citaĵo el PIV sub 'rekte').

Eble unua paŝo estus organizi peticion pri la principo mem de referendumo sed denove, kiu iniciatos tion? Eĉ pli antaŭa paŝo estus arigi kompetentan teamon por redakti kaj disvastigi proponotan peticion. Vi komprenas, ke tiaj iniciatoj postulus de la organizontoj tempon, buĝeton, persistemon, bonvolan kunlaboron de multaj samopiniantoj kaj... la objektivan neŭtralecon de la esperantistaj akademio, gazet- kaj revuaro. Mi pensas, ke tiom longe, kiom E° estos kara, amata, flegata lingvo de minoritato, ne ekzistos ĉe tiu minoritato sufiĉe da volo por ŝanĝo. Se male ĝi estus porekzemple grandskale enkondukata en lernejojn, kie ĝi estus instruota al ne tro interesata publiko, multaj instruistoj petus la forigon de kelkaj malhaveblaj trajtoj de nia lingvo. Tiam la adaptado de la lingvo al la natura evoluo' povus plene ludi sian rolon. Intertempe...

VERTAALOEFENING 2003-6

Vervoer Uit Geert Van Istendael "Groot woordenboek van een kleine wereld", in Mondiaal Magazine, sept. 2003, p. 66.

(..) Het verhaal van de sigarettenvloeitjeswereldreizen begint in Vlaanderen aan de Leie, daar waar al eeuwen vlas wordt geroot. Vlasafval bestaat uit wat stof en zeer kleine vezels. Die worden op de boot geladen en varen naar het verre China. In China, dat is bekend, schreven ze al met zwier op papier toen wij nog in beestenvellen kerfden. Spotgoedkope Chinezen slagen erin het uitvaagsel van vlas te verheffen tot de status van vliesdun papier. Dat gaat weer de boot op en komt bij ons terecht tussen vingers en lippen van duizenden hip rollende jongeren. Het vloeitje heeft dan wel, van grondstof tot afgewerkt product, zestienduizend kilometers afgelegd.

De sigarettenvloeitjeswereldreizen zijn het toppunt van de beschaving. De wereld één dorp vol schuivende producten, een prachtige gedachte. Want het razende reizen beperkt zich niet tot dun papier.(...) Volgens economen, bedrijfsleiders, bewindslieden en Europese Commissarissen is steeds meer hetzelfde als steeds beter. (...) Dat is, kort samengevat, de oekaze van de Europese Commissie. Wie niet meedendert is achterlijk. Of liever, deze kent u beter: Stilstaan is achteruitgaan. (...)

UITWERKING VERTAALOEFENING 2003-5

Kranten Gazetoj

(De Standaard, 1995?) *La ciferetoj referencas al la komentoj sube.*

"Devus ekzisti gazetoj[1], kiuj ĉiam sciigas/ komunikas, (*hier niet 'informas pri' want na 'pri' staat de nominatief en na het volgende werkwoord 'emfazas' moet een accusatief staan)* kaj emfazas (akcentas, substrekas, reliefigas) ĝuste (precize) tion, kio ne okazis tiun tagon...

La ĝojo pri (pro) la malesto (foresto) de granda malbono

bonhumorigus (ĝojigus)[2] la homojn kaj igus ilin	igus la homojn ĝojaj, (bonhumoraj) kaj

pli taŭgaj por elteni (elporti, toleri) la ĉiutagan malbonon. Tiel parolis (Tion diris) la germana poeto de l'amara ironio Christian Morgenstern.

Aliaj aforismoj pri la gazeto estas por ekzemplo (ekzemple):

Mi ne estas unu el tiuj, kiuj kredas ĉion, kio staras[3] en la gazeto, eĉ ne se mi mem skribis ĝin (Peter Bamm).

Eĉ novaĵo, kiu ne staras en la gazeto estas mensogo (malver(aĵ)o) (Tucholsky).

La enuo, kiun elradias gazeto, ne estas pruvo de ĝia (de ties) bona kvalito (solideco) (Hans Habe).

Estas kalumnio, aserti, ke la gazetoj ne spronas *(aansporen)*, stimulas, instigas *(aansporen, opwekken)* siajn legantojn al pensado. Ili donas ja krucvortenigmojn (Laub)

Multaj gazetoj estas en si mem preseraroj (Schneyder).

Multaj novaĵoj

finvenas en la buŝumon (muzelingon)[4]	finalvenas en la buŝumo (muzelingo)[4]

de la mondgazetaro (Skupy).

Ĵurnalisto estas spronata (stimulata, instigata) de la tempopremo. Li skribas pli malbone[5], kiam li havas (disponas[6]) tempon.

La libereco de la gazetaro (La gazetara libereco) estas la rajto presi mensogojn sen esti devigata (al tio) *(bondiger maar zwakker:...la rajto nedevige presi...)* (Lambke).

La gazetaro havas ankaŭ la taskon, tondi la herbon, kiu minacas ion kovri (kreski super io) (Polgar).

(La) cenzuro rafinas (*zwaarder*: plidelikatigas, plisubtiligas, plipurigas) la stilon (Zarko Pelan).

La gazetaran liberecon postulas neniu, krom por ĝin misuzi (Goethe).

Komentoj

1. gazeto / ĵurnalo? Cf. laŭ PIV:

ĵurnalo = 1 ĉiutaga gazeto; 2 taglibro; 3 (simpligite): libro en firmo kaj similaj por ĉiutaga registrado.

ĵurnalisto = profesia kunlaboranto de gazeto.

gazeto = (...) perioda presaĵo (...) prezent-anta ĉiajn aktualaĵojn: *ĉiutaga gazeto* (ĵurnalo), *dusemajna, monata ktp gazeto.*

Gazetisto = ĵurnalisto.

N.B. de pers: la gazetaro

Interludeto: Ĉu ĉiuj ĵurnaloj estas gazetoj?

Ĉu ĉiuj gazetoj estas ĵurnaloj?

Kiu el tiuj terminoj ĉiam implicas ĉiutagecon?

2. 'welgezind' is eigenlijjk 'bonvola, favora'.

3. Voor duits- en nederlandstaligen is 'staras' het normale werkwoord voor letters, woorden enz. PIV: *e* staras en la alfabeto antaŭ *i*. Voor Zamenhof ook, b.v. 'tiu vorto staras ĉi tie en akuzativo'. Voor andere sprekers is dat blijkbaar niet zo vanzelfsprekend. Vgl. de tekst van Klaŭdo Roux in het voorwoord van de Nova PIV: 'Multaj kemiaj nomoj (...) nun kuŝas sub aliaj kapvortoj' (p. 29 Ĉ), *'komputoro* (kiu kuŝas en la suplemento)...'(p. 33 H). Dit laatste gebruik stemt helemaal overeen met de definitie en PIV, onder 'kuŝi, 4': ('io konkreta) esti metita sur io /ik zou gezegd hebben 'metita sur ion/, laŭ sia plej granda surfaco'.

4. veni en + accusatief (men komt ergens heen, b.v. hierheen); alveni en + nominatief (men komt niet 'ergens heen aan').

5. Vgl. pli malbone / malpli bone!

6. PIV: 1. disponi pri, je, super io aŭ iu = decidi laŭ sia bontrovo, kio fariĝos pri iu aŭ io

2. disponi ion = havi ion, kion oni povas ĉiumomente uzi.

Vragen en/of opmerkingen uitsluitend en rechtstreeks aan de redacteur van de rubriek sturen:
Emiel Van Damme, Albert -I- straat 44,
B-1703 Schepdaal.

INDO-EUROPESE TALEN

1) GERMAANSE GROEP (480 miljoen)											
Noord-germaanse talen (= Scandinavische)											
- Westerse groep:	- Noors (5)	en	to	tre	fire	fem	seks	sju	åtte	ni	ti
	- Faeröers	ein	tveir	tríggir	fy'ra	fimm	seks	sjey	átta	níggju	tíggju
	- Ijslands (0,3)	einn	tveir	thrír	fjórir	fimm	sex	sjö	átta	níu	tíu
- Oosterse groep	- Zweeds (9)	en	två	tre	fyra	fem	sex	sju	åtta	nio	tio
	- Deens (5)	én	to	tre	fire	fem	seks	syv	otte	ni	ti
Oost-germaanse talen											
- Gotisch*		ains	twai	threis	fidwor	fimf	saíhs	sibun	ahtau	niun	taíhun
West-germaanse talen											
- Anglofiele groep:	- Engels (456)	one	two	three	four	five	six	seven	eight	nine	ten
	- Fries	aan	twæi	træi	fjauer	fieuw	sæks	sogen	oachte	njugen	tjoon
- Nederlandse:	- Duits (119)	eins	zwei	drei	vier	fünf	sechs	sieben	acht	neun	zehn
	- Nederlands en Vlaams (21)	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien
	- Afrikaans (10)	een	twee	drie	vier	vyf	ses	sewe	agt	nege	tien
	- Jiddisch (3)	ein	tsvei	drei	fier	finef	seks	sibben	acht	nein	tsehn
2) ROMAANSE GROEP											
Italische talen											
- Latijnse groep	- (Latijn)	u:nus	duo	tre:s	quattuor	quinque	sex	septem	octo:	novem	decem
	- Frans (123)	un	deux	trois	quatre	cinq	six	sept	huit	neuf	dix
	- Italiaans (63)	uno	due	tre	quattro	cinque	sei	sette	otto	nove	dieci
	- Spaans (362)	uno	dos	tres	cuatro	cinco	seis	siete	ocho	nueve	diez
	- Catalaans (9)	un	dos	tres	quatre	cinc	sis	set	vuit	nou	deu
	- Portugees (177)	um	dois	três	quatro	cinco	seis	sete	oito	nove	dez
	- Roemeens (26)	un	doi	trei	patru	cinci	s,ase	s,apte	opt	nouâ	zece
Falicische talen											
- Falicisch*		?	du	tris	?	cuicue*	zex	zepten*	octu	neuen*	?
Osco/Umbrische talen											
- Oscisch*		uinus	dus	tris	petora	pompe-	sehs*	seften*	uhto*	nuven*	deken*
- Umbrisch*		uns	tuf	trif	petur-	pumpe-	sehs-			nuvim	desem
Venetisch talen											
- Venetisch*											

3) KELTISCHE GROEP										
Britse talen										
- Welsh (Kymrisch)	un	dau	tri	pedwar	pump	chwech	saith	wyth	naw	deg
- Bretoens	unan	daou	tri	pewar	pemp	c'hwec'h	seizh	eizh	nav	dek
- Cornisch*	un	deu	try	peswar	pymp	whegh	seyth	eath	naw	dek
Goidelische talen (=Gaelische)										
- Iers Gaelisch	aon	dó	trí	ceathair	cúig	sé	seacht	ocht	naoi	deich
- Schots Gaelisch	aon	dà	trì	ceithir	cóig	sia	seachd	ochd	naoi	deich
- Manx	nane	jees	tree	kiore	queig	shey	shiaght	hoght	nuy	jeih
Andere talen										
- Gallisch	ônos*	duô*	treis	petor	pempe* .	suex	sextan	oxtû*	navan*	de-
4) HELLENISCHE GROEP										
Oud-Grieks	hei:s	dúo:	trei:s	téttares	pénte	héx	heptá	októ:	ennéa	déka
- Nieuw-grieks (11)	éna	dhío	tría	téssera	pénde	éksi	eftá	oxtó	ennéa	dhéka
5) BALTO-SLAVISCHE GROEP										
Baltische talen										
- Litouws (3)	víenas	dù	try~s	keturì	penkì	sheshì	septynì	ashtuonì	devynì	de:shimt
- Lets (2)	viêns	divi	trî:s	chetri	pìeci	seshi	septini	astôni	devini	desmit
Slavische talen > 250 miljoen										
- Oost-slavisch: - Russisch (Groot-russisch) (293)	odín	dva	tri	chety're	pyat'	shest'	sem'	vósem'	dévyat'	désyat'
- Oekraïens (Klein-russisch) (46)	ody'n	dva	tri	choty'ry	pyat'	shist'	sim	vísim	devyat'	desyat'
- Witrussisch (Belo-russisch) (10)	adzín	dva	try	chaty'ry	piac'	shesc'	sem	vósem	dzéviac'	dzésiac'
- Zuid-slavisch: - Zuid-Oost: - Bulgaars (9)	edín	dva	tri	chétiri	pet	shest	sédem	ósem	dévet	déset
- Macedonisch (2)	eden	dva	tri	chetiri	pet	shest	sedum	osum	devet	deset
- Zuid-West: - Servisch/Kroatisch (20)	jèdan	dvâ	trî	chètiri	pêt	shêst	sëdam	ösam	dëve:t	dëse:t
- Sloveens (2)	ena	dva	tri	shtiri	pet	shest	sedem	osem	devet	deset
- West-Slavisch: - Tsjechoslovaaks: - Tsjechisch (12)	jeden	dva	tr^i	chtyr^i	pêt	shest	sedm	osm	devêt	deset
- Slovaaks (5)	jeden	dva	tri	shtyri	pät'	shest'	sedem	osem	devät'	desat'
- Boheems										
- Moravisch										
- Lekhitisch: - Pools (44)	jeden	dwa	trzy	cztery	pie,c'	szes'c'	siedem	osiem	dziewie,c'	dziesie,c'
- Kasjubisch	jeden	dva	tr^ë	shtërë	pjin'c	shesc	sétmë	woesmë	dzevjin'c	dzesin'c
- Sorabisch: - Hoog-sorbisch	jedyn	dwaj	tr^i	shtyri	pjec'	shêsc'	sydom	wosom	dz'ewjec'	dz'esac'
(=Lusatische) - Laag-sorbisch (= Wendisch)	jaden	dwa	ts'o	styrjo	pês'	sêsc'	sedym	wosym	z'ewjes'	z'ases'

6) INDO-IRAANSE GROEP											
Indo-arische talen > 450 miljoen											
- Sanskriet/Vedisch	- (Sanskriet)	éka	dvá	trí	catúr	páñca	s.as.	saptá	as.tá	náva	dáça
	- Hindi (383) / Urdu (96)	ek	do	ti:n	ca:r	pã:c	chai	sa:t	a:th	nau	das
	- Bengaals (189)	æk	dui	tin	car	pãc	choy	sat	at	noy	dosh
	- Singalees (13)	eka	deka	tuna	hatara	paha	haya	hata	ata	namaya	dahaya
	- Pandsjabi (= Punjabi) (89)	yk	do	tyn	car	peñj	che	set	et	newng	des
	- Guhjarati (39)	ek	be	treñ	car	pãc	che	sat	ath	nev	des
	+ Zigeunertalen (Roemenië)										
Iraanse talen											
- Oud-perzisch/Avestisch	- Oud-perzisch*	aiva	?	?	?	pancha*	?	?	ashta*	nava*	datha*
	- Nieuw-perzisch (Farsi) (37)	yak	do	se	chaha:r	panj	shesh	haft	hasht	noh	dah
	- Koerdisch (Kemanji)	yak	du:	se:	chwa:r	pe:nj	shash	hawt	hasht	no:	da
	- Koerdisch (Zaga)	e:k	dô	se:	cha:r	pe:nj	shash	haft	hasht	na	da
	- Ossetisch	iu	dIuuæ	ærtæ	tsIppar	fondz	æxsæz	avd	ast	farast	dæs
	- Pashto (Afghaans) (21)	yaw	dwa	dre	tsalór	pindzé	shpag	owé	até	ne	les
	- Baluchi (4)	yek	do	seh	car	penj	shesh	hept	hesht	nw	deh
7) ARMEENS		me'g	y-ergu	y-erek	chors	hinq	vets	yo't'n	ut	inn	das
8) ALBANEES		një	dy	tre	katër	pesë	gjashtë	shtatë	tetë	nëntë	dhiet

Mogelijk kunnen als 9e groep het Tochaars vermeld worden en als 10e groep het Anatolisch. Hierover misschien meer in een volgend artikel…

De tweede auteur in de reeks - eveneens uit de zogenaamde "school van Boedapest" - was een veelzijdig artiest met een gouden hart, die zich enorm voor de Esperanto-beweging heeft ingezet. Hij werd daarom ook wel "Paĉjo Esperanto" genoemd.

JULIO BAGHY

Biografie

Julio Baghy (1891 - 1967) was een schrijver en een acteur; hij werd geboren in Hongarije, en leerde Esperanton in 1911. Hij begon zijn onvermoeide werk voor de beweging tijdens zijn zes-jarige krijgsgevangenschap in Siberië.

Baghy was de emotionele, lyrische vertolker van die fundamentele menselijkheid die de gemeenschappelijke basis vormt van de idee rond de internationale taal. Daardoor was hij één van de meest "esperantistische" poëten, die niet-esperanto-sprekers slechts moeilijk kunnen begrijpen. Zijn gedichten zijn melodieus en rijk aan vormen die eigen zijn aan het Esperanto. Hun ritme hangt af van de inspiratie van het moment. Het materiaal voor zijn poëzie en proza komt grotendeels voort uit de ervaringen die hij had opgedaan tijdens zijn siberische krijgsgevangenschap, ten gevolge van de eerste wereldoorlog, zoals het in 1925 verschenen *Viktimoj* (zie afbeelding) en het vervolg *Sur sanga tero* (1933).

Maar reeds in 1923 veroorzaakte zijn eerste werk, de dichtbundel *Preter la vivo* (1922) een ware sensatie.

Vervolgens verscheen in 1926 de dichtbundel *Pilgrimo*, en in 1933 volgde *La Vagabondo Kantas*. De eerste is de meest lyrische van de twee, in de andere bundel moeten een overvloed van rijmen en ritmes het gebrek aan inpiratie en thema-analyse camoufleren. In 1966 verscheen *Ĉielarko*, een herwerking in verzen van sprookjes van 12 volkeren. Zijn laatste dichtbundel, "*Aŭtunaj folioj*", werd pas na zijn dood gepubliceerd (1970).

La verda koro (1937), een didactisch romannetje, werd zeer bekend tussen de beginnende esperanto-sprekers. *Sonĝe sub pomarbo* (1958) is een boeiend en veelzijdig versdrama.

Baghy publiceerde zijn novelles in *Dancu Marionetoj!* (1927); *Migranta Plumo* (1929); *Verdaj Donkiĥotoj* (kun unu romaneto, 1933); *La Teatra Korbo* (1934); en in *Koloroj* (1960),

een selectie uit eerder verschenen verhalen.

De novelles en de verhalen van Baghy hebben nooit een erg ingewikkeld kader. Vaak lijken zij meer op schetsen. Zijn gamma reikt van de mildste bedaardheid, met een gevoel van medeleven voor de menselijke zwaktes, tot de meest satirische caricatuur, waar de auteur met een grimas onrechtvaardigheden en hypocricie aanpakt.

Er zijn momenten van etisch te verantwoorden uitbarstingen, zoals in de roman *Viktimoj* (1925, 2-e uitgave 1930) en *Sur Sanga Tero* (1933). Ze zijn gebundeld uitgebracht in 1971.

Minder succesvol is de satirische roman *Hura!* (1930), waarin hij de zeden van de toenmalige Europese maatschappij hekelt. Het vervolg dat Baghy schreef, *Insulo de Espero*, verdween tijdens de tweede wereldoorlog. De roman *Printempo en la Aŭtuno*, 1931, is iets te pathetisch, hoewel je er wel een staaltje van het meesterschap aantreft waarmee hij de psychologie van zijn protagonisten schetst.

Ter ere van Baghy en Kalocsay (zie vorige Horizontaal), verscheen tot twee maal toe een jubileumboek: *Arĝenta duopo* in 1937 (bestaande uit twee volumes) en *Ora duopo* (1966), telkens met een bloemlezing uit hun werk.

Baghy speelde ook een belangrijke rol in het verzorgen van nieuw talent. Zijn invloed in de opkomst van bijvoorbeeld Eli Urbanova, midden in de vijftiger jaren, is tot in de details te lezen in haar onlangs verschenen autobiografie: *Hetajro Dancas* (1995).

Over Baghy schreef Marjorie Boulton, die de poëet persoonlijk gekend heeft, de monografie *Poeto Fajrakora* (1983), een echte aanrader voor diegene die Baghy beter wil leren kennen.

(Vertaling: Lode)

Werken van Julio Baghy te verkrijgen bij FEL:

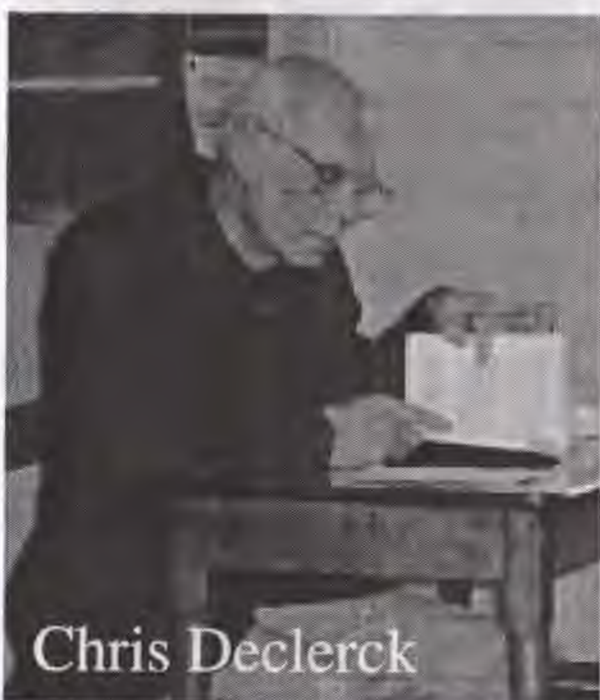
Preter la vivo (1922), 3e uitgave 1991	poëzie	EUR 10.44
Viktimoj (1925), 6e uitgave 1991	roman	EUR 10.41
Pilgrimo (1926) , 2e uitgave 1991	poëzie	EUR 8.71
Sur sanga tero (1933), 4e uitgave 1991	roman	EUR 9.00

Mendu ĉe: FEL, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen
Tel.: 03/234.34.00 E-post: retbutiko@fel.esperanto.be

VERSLAG FEESTWEEKEND FEL-25

Van 3 tot 5 oktober was het zover: het literair feestweekend van FEL. Maar ook: Het Andere Boek en Vredesweek. Dit alles op hetzelfde weekend was enerzijds een beetje van het goede teveel, zodat de krachten verdeeld moesten worden en niet iedereen aan alles kon deelnemen, anders is onze aanwezigheid op andere manifestaties onontbeerlijk.

Gerrit Berveling

Chris Declerck

Istvan Ertl

Trevor Steele

foto's: Eddy Raats

Terwijl Flory en Walter uitstekend PR-werk leverden tijdens de Conferentie 'Taal van Vrede', lazen de bekende schrijvers voor uit eigen werk. Naast de aangekondigde auteurs Gerrit Berveling, Istvan Ertl en Chris Declerck, was ook Trevor Steele te gast: de directeur van het Hoofdkantoor van UEA te Rotterdam, die eveneens reeds verschillende romans op zijn naam heeft staan. Zo hadden we niet drie, maar vier literaire stemmen, elk met hun persoonlijkheid en hun eigen stijl. Deze stemmen bezorgden het publiek zowel ernstige als cynisch-humoristische, en zelfs erotische momenten.

We hadden echter nóg hoog bezoek: Ans Bakker, bestuurslid van de Wereld-Esperantobond (die ons achter de schermen liet kijken) en haar echtgenoot Hans Bakker, die ons meer vertelde over zijn werk voor Afrika en ook hoe hij ook buiten de Esperanto-beweging erin slaagde geld in te zamelen voor het goede doel.

speciale gasten Ans en Hans Bakker

De kwis over de Esperanto-cultuur van zaterdagavond was moeilijk voor de gemiddelde Esperanto-spreker, maar belichtte wel alle facetten van de Esperanto-cultuur: zowel de literatuur als muziek, film, toneel en cabaret en de geschiedenis kwamen aan bod.

De reünie zondagochtend was wat té geïmproviseerd. Gelukkig redde Wim De Smet de situatie met zijn korte uiteenzetting rond het Colloquium van Kalmthout, dat mede ten grondslag ligt aan de oprichting van FEL, maar de barbecue achteraf maakte de tongen los. De feestelijkheden werden besloten met een wandelzoektocht door het pittoreske Lier, afwisselend overgoten door zon en korte, maar hevige buien...

Henny

Voorzitter Frans Croon opende de reünie en verzorgde ook de barbecue achteraf, bijgestaan door gewezen voorzitter Eddy Raats...

bestuurslid Walter en ondervoorzitster Flory

Benin
'Alhoewel Frans de officiële taal van het land is, stelden wij vast dat de kinderen die helemaal niet begrepen. (...) Zelfs de leraars die het Frans moesten onderwijzen begrepen ons niet (en wij hen niet).' (Verslag van een bezoek aan Benin, Revuo Esperanto, 6/2003)

Snelle vertaling
Het nieuwste Harry Potter-boek verscheen in juni, maar de Duitse vertaling zal maar in november te koop zijn. Dank zij een internet-vertaalproject is het al begin juli beschikbaar voor een beperkt publiek. Wie zich aanmeldde op www.harry-auf-deutsch.de, kreeg een aantal pagina's ter vertaling toegestuurd. Na het opsturen van de vertaalde tekst kreeg de vertaler het volledige resultaat van het vertaalproject teruggestuurd. (www.spiegel.de, 6.7.2003)

Europees jargon
De Europese 'newspeak' klinkt vaak totaal onbegrijpelijk in de oren van een buitenstaander. Om het contact met de Europese burger te vergemakkelijken heeft de EU nu een woordenboekje met de belangrijkste termen en uitdrukkingen geplaatst op www.europa.eu.int/scadplus/leg/nl/cig/g4000.htm. (gesignaleerd door de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie, www.vvia.be)

Vlaamse gebarendialecten groeien naar elkaar toe
De Vlaamse gebarentaal kent vijf varianten, ongeveer één per provincie. Zij groeien stilaan naar elkaar toe. Noch wetenschappers, noch de gebruikers van de taal zijn voorstanders van een opgelegde standaardtaal. Dergelijke pogingen slagen zelden en binnen Vlaanderen waren er nooit echte communicatieproblemen. (De Morgen, 25.6.2003)

Toch beter in eigen land
In Tsjechië spreekt weliswaar 30 % van de bevolking Duits, maar dat zijn vooral intellectuelen. De fabriek zou dus tweetalig moeten geleid worden en de aanloopfase zou langer duren. (Der Spiegel, 37/2003, over de beslissing van BMW om een nieuwe fabriek toch in Duitsland te bouwen, ondanks de hoge lonen)

Reklame
Engels is de meest geliefde taal van de reklamewereld, maar meer dan de helft van de bevolking begrijpt de Engelstalige slogans niet. (Der Spiegel, 38/2003)

Spellingproblemen zijn niet nieuw
'Ik schrijf in het Frans, want ik weet niet meer waaraan ik mij moet houden met de Vlaamse spelling.' (Vertaald uit een brief van 22.11.1870 van kanunnik J.O. Andries, destijds een belangrijk persoon in politieke en culturele kringen)

Taalcursussen kunnen goedkoper
Om de achterstanden bij de inburgeringsprogramma's weg te werken is 9,5 miljard euro nodig, althans als het huidige programma gehanteerd wordt. Met gebruik van ICT (informatie- en communicatietechnologie) kan dat naar schatting voor de helft minder, aldus onderzoeksbureau Berenschot. (Metro-NL/ANP, 24.9.2003)

Courriel vervangt Franse e-mail
In Frankrijk mogen de ambtenaren niet langer het begrip 'e-mail' gebruiken. De Franse overheid beveelt hen de term 'courriel', een samentrekking van courrier (post) en électronique, te hanteren. Het is de zoveelste poging om de Franse taal te beschermen tegen anglicismen. Wie toch nog 'e-mail' schrijft, wordt echter niet gestraft. (Tijdnet T-Zine 349)

Chinezen tuk op Belgische ingenieursopleiding
Bij Groep T zijn er een honderdtal Chinese studenten. Alle lespakketten worden parallel in het Engels gegeven. Die lessen zijn bijna uitsluitend voor buitenlandse studenten. Vanaf het derde jaar zijn er wel vrijblijvende, gemeenschappelijke labo's. (Het Volk/Het Nieuwsblad, 30.9.2003)

Duitse universiteit in Caïro
Begin oktober werd de 'German University in Cairo' ingehuldigd, de eerste Duitse hogeschool in het buitenland. De voertaal is het Engels, maar het Goethe-instituut en een Egyptische zusterorganisatie zullen zorgen voor de nodige taalopleiding om voortzetting van de studies in Duitsland mogelijk te maken. (Der Spiegel, 40/2003)

Esperanto

Voor knutselaars
Op http://monto2000.hp.infoseek.co.jp/soft/esptapi.htm staat uitleg over het installeren van software om Esperanto-teksten om te zetten in geluid. De procedure is nogal gecompliceerd en de kwaliteit is niet perfect (het is gebaseerd op een Italiaans programma) , maar het werkt en het is gratis.

Geen cultuur?
'Wie beweert dat Esperanto geen cultuur heeft weet niet hoezeer hij zich vergist.' (Inleiding van het nummer 10/2003 van het Esperanto-muziektijdschrift 'ROK-GAZET', www.vinilkosmo.com)

Oostende
Begin september werd de Esperantolaan te Oostende ingehuldigd. Het is een hoofdweg in het pas aangelegde wetenschapspark.

Gehoord tijdens het wereldcongres te Göteborg...
'Ik heb tien jaar Frans geleerd, ik had altijd goede uitslagen, maar toen ik in Zwitserland toekwam, verstond ik geen woord.' (Een Canadees ingenieur over zijn stage in Europa).

'Als kandidaat-EU-lid tracht Slovenië zoveel mogelijk deel te nemen aan Europese projecten. Het gekke is dat voor een klein project het dossier in Slovenië zelf moet verdedigd worden, en volledig in het Engels moet opgemaakt zijn. Grote projecten daarentegen worden in Brussel behandeld en dat kan in om het even welke EU-taal.'

Eindresultaat Göteborg
Voor het congres waren uiteindelijk 1796 personen uit 60 landen ingeschreven. (ret-info)

De gegevens over de clubprogramma's moeten op de redactie toekomen vóór de 1ste van elke even maand. Laat-tijdige programmawijzigingen kunnen naar de redactie worden gestuurd en worden op de INFO-pagina opgeslagen, zodat men via het internet het juiste programma kan opvragen. De publicatie van redactionele teksten is gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen of bekijke men de colofon.

ANTWERPEN – La Verda Stelo

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Iedereen is welkom.

Vrijdag 7 nov.: Chris Declerck: "Intimiteit in de Esperanto-belletrie"
Vrijdag 14 nov.: Voordracht in het NEDERLANDS door Theo Lalleman van de stichting Owaze: "Earthshipconcepten, een revolutie in ecologisch bouwen". Breng belangstellenden mee
Vrijdag 21 november: Voordracht: "Legenden over het ontstaan van Vilnius" door *Ginta Uittenbogaard* (lt)
Vrijdag 28 november: *Leontine Janssens* leert ons wenskaarten maken met stof. Breng een schaar mee!
Vrijdag 5 december: Benefietavond ten voordele van de school Jules Verstraeten in Benin. De ganse opbrengst van deze avond gaat naar dit doel. Agnes Geelen spreekt over "Scholen voor Ontwikkeling; een model in Benin"
Vrijdag 12 december: Zamenhoffeest. Cursisten en personen, die het centrum niet kennen kunnen al van 17 u terecht om kennis te maken met de boekendienst en de andere mogelijkheden van het Esperantocentrum Om 19 u feestmaaltijd. Vooraf inschrijven noodzakelijk. Prijs: EUR 18.00 (aperitief, dranken, dessert en koffie inbegrepen). Tijdens en na de maaltijd: poezie- en zangvoorstellingen o.l.v. resp. Petro De Smedt en Johan Donckerwolcke.
Vrijdag 19 december: "100 vragen over Computervirussen en Spanmail" door Paul Peeraerts.
Zondag 21 december: Bowling en Kegelen: Maalderijstr 10b, 2640 Mortsel. Verzameling aldaar om 14.30. Kinderen van leden mogen gratis spelen. VOORAF AANMELDEN NOODZAKELIJK (zie verder).
Vrijdag 26 december en 2 januari: geen vergadering

Meer details over het programma kan je vinden op de web-pagina's van FEL, op het programmabord in het clublokaal of in het informatiekastje aan de voordeur. Of telefonisch via 03 234 34 00.

BRUGGE – Paco kaj Justeco

Indien niet anders vermeld, hebben onze bijeenkomsten plaats in Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge. Bijeenkomst: 2de donderdag van de maand vanaf 19.30 u. Speciale bijeenkomsten worden afzonderlijk aangekondigd. Inlichtingen: dhr. G. Maertens, tel.: 050 35 49 35.

BRUSSEL – Esperantista Brusela Grupo

Wie een beeld van de mogelijkheden van het Esperanto wil krijgen, kan eens een kijkje komen nemen. Hier komen immers Esperantosprekers van tien verschillende moedertalen samen, en er wordt louter Esperanto gesproken om niemand uit te sluiten. (Uitgezonderd tegenover geïnteresseerden uiteraard.)

Bijeenkomsten vinden plaats de 1e, 4e (5e) Woensdag van de maand, van 18.30 tot 20.00 u. Van Maerlantstraat 2 (hoek Belliardstraat), gebouw V.M.2, clublokaal Belliard 1-10, metro Schumann.
Cursussen: 's woensdags in school Marie Haps 3, rue d'Arlon; 1e graad om 5u, 2e graad om 6u.

Om per e-post op de hoogte gehouden te worden van de activiteiten van de Brusselse groep, stuur je een leeg berichtje naar: esperanto-en-bruselo-subscribe@yahoogroups.com.

Info: Hélène Falk, Eikenlaan 7, 1640 Sint-Genesius-Rode, tel.: 02 358 42 14.

GENT – La Progreso

Clublokaal: "La Progreso", Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77. Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. 09 230 16 77 of 09 221 10 02.

Vrijdag 28 nov.: Stefaan Cottenier maakt ons het verschil duidelijk tussen "Wetenschap en non-wetenschap".
December: geen clubprogramma, dit geeft wel de mogelijkheid een andere club te bezoeken
Vrijdag 23 januari 2004: Jaarvergadering met etentje.
Boekenavonden: deelnemers converseren over de boeken die ze gelezen hebben (data worden onderling afgesproken; van 19 tot 21 uur)

Voor actuele informatie over ons programma kan je

terecht op onze webpagina:
http://www.esperanto.be/gent

HASSELT – Esperanto-klubo Hasselt
Elke 1ste en 3de dinsdag van de maand Esperanto-conversatie van 20 tot 22u. in het CC van Hasselt. De eerste vergadering is er een programma, de tweede een cursus "Spreken in Esperanto". OPGELET: Vanaf september 2003 wordt voorlopig geen programma meer voorzien.
Inlichtingen: Marcel Aerts, tel.: 011 72 00 75.

KALMTHOUT – La Erikejo
donderdag 20 november: Leven en werk van Multatuli. (E. Douwes Dekker) om 20.00 uur in de Ridderzaal van het Parochiecentrum van Heide (achter de kerk).

donderdag 18 december: **Jaarlijkse avondetentje** met feestrede door mevrouw Marleen Verheyen - Van Landeghem: *"Het historisch belang van de Joodse samenleving in Kalmthout"* (voordracht in het Nederlands)

Menu:

Franse gegratineerde uiensoep
Ossobuco met garnituur
Vlaai en koffie.
Prijs: EUR 17.

Plaats en tijdstip: Restaurant "Calluna". Aperitief om 19 u. **Inschrijven vóór 15 december** bij voorkeur op het secretariaat. (bij Wim De Smet, zie verder)

donderdag 16 januari 2004: Jaarvergadering (jaarverslagen, bestuursverkiezing, planning) in de Ridderzaal van het parochiecentrum van Heide Kalmthout om 20u.

Info: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49.
http://users.pandora.be/La.Erikejo/Index.htm

KAPELLE – Esperanto-Grupo "Meza Zelando"
Voor onze avonden, de laatste vrijdag van de maand om 19.30 u., worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Inlichtingen over programma en plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 63 of Rie en Kees Dentz, tel.: (0118) 61 48 34.

KORTRIJK – ROESELARE – TIELT
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96 / Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30. Bezoekers van andere clubs melden bij voorkeur hun komst. Dit laat ons toe hen beter te ontvangen en hen te verwittigen indien er een verandering van locatie is.

De **stadsbibliotheek van Kortrijk** beschikt over een uitgebreid **Esperantofonds**. Er is gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert, tel.: 056 20 07 96. Clubavonden vinden plaats op de 4de maandag van de maand om 19.30 uur in CC Oude Dekenij, Sint-Maartenskerkhof, 8500 Kortrijk.

LEUVEN - Esperanto 3000
Voor de **informatieavond** van Esperanto 3000 is het nog wachten tot 6 oktober. Daarna – op 18 en 19 oktober – organiseren we weer een spoedcursus. Op 2 dagen (van 9.00 tot 17.00) krijg je een snelle en grondige kennismaking met Esperanto.

Zoals steeds gaan al onze activiteiten door in het Cultureel Centrum, Brusselsestraat 63, Leuven. Voor de meest recente informatie over ons programma kan je steeds terecht op onze webpagina: www.esperanto.be/esperanto3000.

LONDERZEEL
Cursus voor beginners elke dinsdag 14-16u, en voor gevorderden elke donderdag van 20-22u. in Hof ter Winkelen.
Informatie en contact: Frederik Vanden Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. of: J.P. Fertinel, Haan 47, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 300 652.

NOLIMES : (http://users.skynet.be/sky53810/)
Nord-Limburga Esperanto-Societo
(met zetel in PEER)

NOLIMES vergadert elke eerste donderdag van de maand van 20 tot 22u in Cultureel Centrum "'t Poorthuis", Zuidervest te Peer.

De elementaire cursus wordt gegeven op de overige onderdagen van de maand, zelfde plaats en tijd, door Henri Schutters.
Iedere woensdag voormiddag van 10 tot 12 u leidt ook Julia Kelchtermans een elementaire cursus Esperanto in het kader van de stedelijke taalateliers. (Wegens plaatsgebrek kan de cursus voor gevorderden dit jaar helaas niet doorgaan.)

OOSTENDE – La Konko
Inlichtingen bij Marc Cuffez, tel. 0486 36 23 65 of bij Else Huisseune, tel.: 059 43 30 58. E-post: la.konko@tijd.be

- ☆ cursus 1e jaar elke dinsdag 18u30-20u30 (lesgever Raymond Wylleman)
- ☆ gespreksavonden elke 2de en 4de maandag van 19 tot 21u : 10 november, 8 en 22 december, 12 januari
- ☆ maandag 24 november om 19u : Filmvoordracht door echtpaar F De Block over Canada en Alaska
- ☆ Zaterdag 20 december om 19u : Kerstfeest

La Konketoj
Elke maan- dins- en donderdag van 13u tot 13u30 en woensdag van 18 tot 19u in het Esperantolokaal. Info: Els Huisseune tel 059 43 30 58.

TIENEN – La Hirundo
Alle vaste activiteiten van de club vinden plaats in de Donystraat 8 te 3300 Tienen. Laatste maandag van de maand is er clubavond (Vespero); Voor info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen. Tel.: 016 81 52 46 – Fax: 016 81 10 96.

Esperantocursus: elke dinsdag van het schooljaar 18-21u, De NOBEL (PISO), Alexianenweg 2, Tienen.
Alle andere activiteiten: F.O.S. 214, Donystraat 8, Tienen. Zie ook: http://home.tiscali.be/lahirundo/

TURNHOUT
Cursus voor gevorderden op dinsdag 9-11u. Dinamo/ Warande, Congoplein 1, Turnhout.

ROTTERDAM – Merkurio
Samenkomst de 1ste en 3de woensdag – uitgezonderd in juli en augustus – om 19.45 u. in het Centra Oficejo, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam.

Esperanto-Antwerpen gaat kegelen en bowlen

Alle kinderen van Esperanto-Antwerpen worden uitgenodigd om gratis te gaan kegelen of bowlingen op zondag 21 december, vanaf 14.30 u: Maalderijstr 10b, 2640 Mortsel.

Kinderen die geen lid zijn mogen ook deelnemen mits een kleine bijdrage (EUR 2.50). Volwassenen kunnen ook meespelen en betalen ter plaatse hun deel van de baanhuur.

Vooraf inschrijven is noodzakelijk:

NAAM en Voorna(a)m(en)
....
....

Adres ....
....

Ouderdom van de spelers
....

Zo snel mogelijk te bezorgen aan de groep Esperanto-Antwerpen – zie het programma voor de adresgegevens.

Uitnodiging Algemene Ledenvergadering Vlaamse Esperantobond vzw

Dinsdag 11 november 2003 vanaf 14 uur

Esperantohuis – Frankrijklei 140 – 2000 Antwerpen

agendapunten:
- aanpassing statuten
- beleidsplan 2005-2009
- werkplan 2004
- varia

ALMELO G.C.A.M. Dercks, Molenstraat 20, NL-7607 AL Almelo, tel.: (0546) 819403.
ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel.: 050 35 49 35. E-post: gmae@xs4all.be
BRUSSEL H. Falck, Eikenlaan 7, B-1640 St.-Genesius- Rode, tel.: 02 358 42 14.
DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77. — (TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47. E-post: g.vdhorst@hccnet.nl.
DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Kruiszwin, 1205, NL-1788 LE Den Helder.
DEURNE (TANEF) Jakvo Schram, tel 03-237 86 02, pagadoro@skynet.be.
DEVENTER *Esperanto-kring Oost-Veluwe*, p/a Anneke Schouten-Buys, Dintel 20, NL 7333 MC Apeldoorn, tel. (055) 533 29 23, E-post: abuys@wxs.nl
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77.
GRONINGEN Esperantocentrum, T.W.S. Mansholtstraat 25, NL-9728 MC Groningen. tel.: (050) 527 45 72 of (059) 849 14 88 — *Esperanto-Nederland* C. van Manderstraat 1, 1964 RS Heemskerk. Tel.: 00 31 25 124 61 59. E-post: vaganto@casema.net.
HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.
HASSELT A. Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: 011 72.60.65. E-post: albert.claesen@pandora.be. – Marcel Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: 011 72 00 75. E-post: marcel.aerts1@pandora.be.
HEEMSKERK: A.J. Verwoerd, Luxemburglaan 545, NL-1966 MJ Heemskerk, tel.: 0251 23 16 67.
HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.
KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, B-2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Vijverstraat 3, NL-4421 AW Kapelle, tel.: (0113) 34 15 63 of (0118) 6148 34.
KORTRIJK *La Konkordo* P. Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30 E-post: piet.glorieux@ping.be — Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96.
LEUVEN *Esperanto* 3000 R. Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: r.goris@planetinternet.be
LONDERZEEL Frederik Van den Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. E-post: comite.jean.pain@skynet.be.
MIDDELBURG zie KAPELLE
OOSTENDE *La Konko* Els Huisseune, Stuiverstraat 35, 8400 Oostende. Tel. 059/433058, E-post: la.konko@tijd.com.
PEER H. Schutters, Panhovenstraat 10, B-3930 Peer, tel.: 011 63 55 92. E-post: henri.schutters@skynet.be
ROESELARE zie KORTRIJK
ROTTERDAM J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01. — Merkurio P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
TIELT zie KORTRIJK
TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: 016 81 52 46. Zie ook: www.lahirundo.yucom.be
TURNHOUT Dan Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.+ fax: 014 45 13 29. E-post: dan.vanherpe@pandora.be
VOORBURG *Esperantogroep Voorburg*, M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel. + fax: (070) 38635 29; E-post: erasmusz@worldonline.nl.
WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando*, Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.
ZAANDAM *Esperantocentrum* PB 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00, Fax.: 03 233 54 33. E-post: esperanto@esperanto.be. Internet: www.esperanto.be

Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00 E-post: lodchjo@yahoo.com.

Esperanto-Nederland p/a Ronald Bijtenhoorn, Carel van Manderstraat 1, NL-1964 RS Heemskerk, Nederland. Tel.: 00 31 25 124 61 59 – Fax: 00 31 20 866 64 64. E-post: vaganto@casema.net.

Hoofdkantoor van de Esperanto WereldVereniging/ Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: 00 31 10 436 10 44. E-post: uea@inter.nl.net.

Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: 09 227 48 41. Zie ook: www.lahirundo.yucom.be

Association pour l'Esperanto, p/a Marcel Delforge, rue des Glacières 16, B-6001 Charleroi (Marcinelle). Tel.: + fax: 071 43 14 13. E-post: mardelforge@busmail.net.

Belga Esperanto Fervojista Asocio (Spoorweg-esperantisten), Lucien De Sutter, Frère Orbanstraat 210, 8400 Oostende. Tel. + fax: 059 50 18 25.

Bestuursleden van FEL

Voorzitter: Frans Croon, Laarstraat 56, 1910 Kampenhout,
016/65.59.44, frans.croon@kampenhout.be
Ondervoorz.: Flory Witdoeckt, Wittenonnenstraat 9a,
8400 Oostende, 059/70.29.14
flory@witdoeckt.be
Secretaris: Lode Van de Velde, Hof Van Tichelen 20/3,
2000 Antwerpen, 0486/47.83.45
lodchjo@yahoo.com
Penningm.: Flory Witdoeckt, Wittenonnenstraat 9a,
8400 Oostende, 059/70.29.14
Bestuurslid: Agnes Geelen, Oudedoncklaan 20, 2100 Deurne
agnes@esperanto.be
Bestuurslid: Walter vandenkieboom, Wittenonnenstraat 9a,
8400 Oostende, 059/70.29.14
Bestuurslid: Rob Ebenau, Mansionstraat 20, 2990 Wuustwezel
rob.ebenau@pandora.be
Bestuurslid: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk
jean-pierre.allewaert@pandora.be

Horizontaal

Tweemaandelijks tijdschrift
over alternatieve communicatie en Esperanto

34ste jaargang 2003/6 (204) november - december

Kalender Voornaamste Esperanto-bijeenkomsten

(Voor meer informatie, contacteer de Vlaamse Esperantobond
03/234 34 00 of esperanto@esperanto.be)

31 oktober - 2 november
Seminarie over Esperanto-Literatuur in Den Haag. Info: Internacia Esperanto-Instituto (IEI), Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, Nederland.
Tel: +31-70-3556677, Fax: +31-70-3584422, iei001@tiscali.nl

1 - 2. novembro
15-a Noordfranse Esperanto-Bijeenkomst in Morbecque-le-Parc, Frankrijk. Info: http://perso.wanadoo.fr/esperanto-nord, France VALET, 33 rue du Boulenriez, FR-59235 BERSEE (Frankrijk) Tel. +33 (0) 3 20 84 96 09, asso@lve-esperanto.com

22 - 23 november
Studieweekend in natuurvriendenhuis "August Reitsma" in Hoek van Holland. Esperanto-Cursus op verschillende niveaus's. Infp: Jeannette Bosse, Veldm. Montgomerylaan 361, NL-5612 BH Eindhoven, Nederland, hj.bosse@wxs.nl

27 december - 3 januari
20-a, Internationaal Festival voor families en 25-55-jarigen) te Kiel. Thema: "Rusland". Info: Hans-Dieter Platz (HDP), Postfach 1148, DE-34303 Niedenstein, Duitsland.
Tel/fax: +49-5624-8007, +49-171-4964558, HDP@internacia-festivalo.de

28 december - 02 januari
2-a Nieuwjaarsbijeenkomst in Tecklenburg naast Münster. Info: Lu Wunsch-Rolshoven, Wiclefstr. 9, DE-10551 Berlin, Duitsland, Tel: +49-30-685 58 31, lu@esperantoland.org

21 - 27 maart
6-a Esperanto-Kongres van Noord-Midden-Zuid-Amerika te Havana, Cuba. Info: Kuba Esperanto-Asocio, postfako 5120 CU-10500 Havan, Cuba. Tel.: +53 (7)404484 kaj 53-9102, fax: 33-8729, kubesp@ip.etecsa.cu

**"Denk eraan uw lidmaatschap voor 2004 te vernieuwen.
Bovendien zijn giften vanaf 30 EUR aftrekbaar!
(KBC 402-5510531-55 of Fortis 001-2376527-06)**

Hartelijk dank!"

ISSN 0772-540 X
Afgiftekantoor Antwerpen X
Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen